

Διάλεξη του Νίκου Λυγερού με θέμα:
"Το έργο του Χριστού και οι πράξεις των Αποστόλων".
Takadum, Αγίου Μηνά 1, Θεσσαλονίκη.
Παρασκευή 2 Οκτωβρίου 2015

Όπως έλεγα και πριν χαίρομαι που κάνουμε κάτι τέτοιο και το ζήτησε ο Βασίλης, γιατί πολύ συχνά στην κοινωνία έχουμε την εντύπωση ότι υπάρχει μόνο η καθημερινότητα κι όταν βλέπεις ανθρώπους που ενδιαφέρονται για κάτι που είναι εντελώς άχρηστο για την καθημερινότητα, εντελώς, λες «τελικά υπάρχουν άνθρωποι» κι όχι μόνο κανόνες, αρχές, άτομα αδιάφορα που δεν ασχολούνται με τέτοια θέματα. Άρα γι' αυτή την διάλεξη θεωρώ ότι έχετε διαβάσει όλοι την Καινή Διαθήκη με έναν τρόπο ή με έναν άλλο, δεν έχει σημασία το ιστορικό σας, αλλά είναι σημαντικό να έχουμε αυτή την προσέγγιση, γιατί μερικές φορές τα απλοποιούμε και τα εκφυλίζουμε.

Είναι μερικοί από εμάς που θεωρούν ότι επειδή πιστεύουν είναι πιστοί. Βλέπετε τη διαφορά; Ενώ φαίνεται να είναι απλώς το ουσιαστικό και το άλλο είναι απλώς το ρήμα. Άρα θα το μεταφέρω, θα κάνω αναλογίες σε άλλους τομείς για να είναι πιο εύκολο και να μην νομίζετε ότι είναι παρεξηγήσιμο. Υπάρχουν πολλοί που ζωγραφίζουν και υπάρχουν ελάχιστοι ζωγράφοι. Αυτό λέμε αμέσως φαίνεται. Υπάρχουν πολλοί που τραγουδάνε, ειδικά το τραγούδι, πάνω κάτω παίρνετε οποιονδήποτε άνθρωπο, θεωρεί ότι τραγουδάει, βέβαια μερικές φορές είναι μόνο μέσα στη μπανιέρα. Αλλά μετά να του πείτε θα οργανώσω μια συναυλία, θα τραγουδάς εσύ. Άρα δεν είναι τραγουδιστής, παρόλο που τραγουδάει. Ήθελα απλώς να κάνω αυτή την διατύπωση ότι η χρήση του ρήματος δεν είναι αναγκαστικά ουσιαστικό. Και με λογοπαίγνιο. Και μερικές φορές λοιπόν είναι το ανάποδο, όταν έχουμε να κάνουμε με πιστούς, νομίζουμε ότι είναι απλώς πιστοί με την έννοια ότι πιστεύουν, όχι όμως ότι πράττουν. Έχει ενδιαφέρον μια διατύπωση λίγο σε σχέση με το Καινή. Θέλω να σας κάνω μια επεξήγηση, απλώς το διευκρινίζω. Άλλο καινοτομία κι άλλο ριζοσπαστικό. Μερικές φορές στις κοινωνίες θεωρούμε ότι είναι το ίδιο. Άρα εξηγάω τι εννοώ, ποια είναι η διαφορά. Ριζοσπαστικό ετυμολογικά σημαίνει σπάζω ρίζες και βρίσκω κάτι καινούριο. Αυτό σημαίνει όμως ότι υπάρχει αποκοπή. Το καινοτόμο δεν σπάζει τις ρίζες. Κάνει κάτι που είναι καινούριο χρησιμοποιώντας τη συνέχεια του παρελθόντος. Άρα η Καινή Διαθήκη δεν μπορούμε να την ονομάζουμε Διαθήκη και να εννοούμε μόνο την Καινή, γιατί μπαίνει και η Παλαιά. Η Καινή Διαθήκη λέγεται Καινή λόγω της Παλαιάς. Η Παλαιά Διαθήκη δεν λεγόταν Παλαιά, άρα έγινε Παλαιά μετά την Καινή. Το λέω αυτό γιατί ο διαχωρισμός στην πραγματικότητα αποτελεί μία καινοτομία κι όχι κάτι το ριζοσπαστικό, άρα είναι η συνέχεια της παράδοσης που δημιουργεί καινοτομία, ενώ η απόρριψη της παράδοσης μπορεί να δημιουργήσει ριζοσπαστικό. Το ριζοσπαστικό για να καταλάβετε που το πάω.. Άμα αποφασίσετε ότι η ιστορία είναι νεκρή και πείτε «η ιστορία αρχίζει τώρα». Αυτό το μοντέλο ονομάζεται στα μαθηματικά αλυσίδα του Markov. Η αλυσίδα του Markov σας λέει το εξής, ότι το μέλλον εξαρτάται αποκλειστικά από το παρόν και

καθόλου από το παρελθόν. Άρα πάνω κάτω να θυμάστε ότι είναι ακριβώς αυτό που κάνετε όταν χρησιμοποιείτε γομολάστιχα. Η γομολάστιχα έχει την ιδιότητα να σβήνει οτιδήποτε κάνατε πριν και αυτό που θα γράψετε τώρα μετά το σβήσιμο εξαρτάται μόνο από το παρόν. Άρα εγώ το χρησιμοποιώ και για πιο μικρά παιδιά, για να τους εξηγήσω ότι η γομολάστιχα είναι σύμβολο γενοκτονίας. Μια γενοκτονία είναι μια προσέγγιση τέτοιου τύπου *tabula rasa*. Δηλαδή έχω προβλήματα, δεν τα βγάζω πέρα, θα σκοτώσω μερικούς, εφόσον έχουν πεθάνει, μετά θα πω ότι κάνω ό, τι θέλω. Ναι, αλλά με ποιο δικαίωμα τους σκοτώνεις; Επειδή απλώς σου λύνουν τα προβλήματα, οι θάνατοί τους; Άρα δεν πάει έτσι. Όσον αφορά στο ριζοσπαστικό να είστε προσεχτικοί, γιατί είναι πολλοί που λένε ότι είναι ριζοσπάστες, ενώ είναι σπάστες από άλλα πράγματα και τίποτα άλλο και όσον αφορά στην καινοτομία, ακόμα και επιστημονικά υπάρχει μια διαφοροποίηση. Πολύ συχνά στην Ελλάδα ακούτε τη λέξη πατέντα. Η πατέντα είναι όταν βρήκατε κάτι και πάτε σε έναν χώρο ευρεσιτεχνίας, καταθέτετε και σας λένε «ναι, αυτό είναι διαφορετικό». Η καινοτομία είναι, επιπλέον, μια πατέντα που έχει γίνει αποδεκτή κι έχει διαδοθεί κι έχει αλλάξει τον κόσμο. Άρα στον τομέα της θρησκείας υπάρχουν πολλές φορές προσεγγίσεις ριζοσπαστικές, τις οποίες μετά τις χαρακτηρίσαμε αιρετικές, γιατί τα έκαναν όπως ήθελαν. Άρα δεν θα δίνω παραδείγματα, γιατί θεωρώ ότι τα ξέρετε, αλλά θα πρέπει να ξέρετε ότι όταν μπαίνετε σε αυτόν τον τομέα είναι πολύ δύσκολο να δούμε ποια είναι η συνέχεια.

Πρόσφατα έκανα μια διάλεξη για τους εικονοκλάστες. Οι εικονοκλάστες φάνηκαν τουλάχιστον για μια χρονική περίοδο ότι πάνω κάτω ήταν φυσιολογικό. Και ήταν απλώς μια εσωτερική διαμάχη της θρησκείας μας, της πίστης μας. Ενώ στην πραγματικότητα είχαν επηρεαστεί από άλλη θρησκεία και αυτό μπήκε στα Θέματα του Βυζαντίου που αφορούσαν αυτό το θέμα. Άρα απουσία απεικόνισης, εφαρμογή, καταστροφή εικόνων, εικονοκλάστες και τελικά καταλήξαμε, μετά από μια περίοδο που είναι πάνω από έναν αιώνα ουσιαστικά, να πούμε ότι τελικά ήταν μια αίρεση. Άρα αυτό που ρωτάω συχνά είναι γιατί κάναμε πάνω από έναν αιώνα για να καταλάβουμε ότι ήταν αίρεση άμα ήταν τόσο απλό; Γιατί υπήρχαν πολλά θεολογικά επιχειρήματα και βέβαια κι ένα γεωπολιτικό υπόβαθρο. Άρα θέλω να σας δείξω το εξής, ότι σε αυτή την περίπτωση είχαμε μια αίρεση η οποία ήταν αυτό που προωθούσε και ο Πατριάρχης και ο Αυτοκράτορας. Φανταστείτε τώρα ότι είμαστε στο Βυζάντιο, εμείς είμαστε ο λαός και ο Πατριάρχης και ο Αυτοκράτορας ξαφνικά μας λένε ότι δεν θα έχουμε εικόνες. Και μας εξηγούν μάλιστα ότι οι διάσημοι θεολόγοι μας έχουν πει ότι αυτό είναι κακό. Γιατί είναι μια μορφή επιφανειακής λατρείας με την έννοια των δύο διαστάσεων. Αυτό λοιπόν άμα κοιτάζετε πόσο κρατάει είναι απίστευτο. Ξαναλέω λοιπόν ότι αυτό ήταν μια ριζοσπαστική κίνηση κι όχι μια καινοτομία. Διότι υπήρχε μια παράδοση αιώνων να κάνουμε εικόνες και ξαφνικά μας εξηγούν τέρμα οι εικόνες. Άρα θα μπορούσατε να το πείτε ότι αυτό ήταν μια καινοτόμα σκέψη. Δεν είναι. Αυτό είναι ένα ωραίο παράδειγμα ριζοσπαστικής σκέψης, που τελικά η σκέψη της παράδοσης και η συνέχεια της καινοτομίας απέδειξε ότι ήταν μια αίρεση. Και το πιο εντυπωσιακό, επειδή έχουμε ξεχάσει αυτόν τον αγώνα, είναι ότι δεν συνειδητοποιούμε ότι η Εκκλησία μας τώρα είναι το βυζαντινό πνεύμα που έχει παραμείνει από το Βυζάντιο, που νίκησε τους εικονοκλάστες. Γιατί

θέλω να φανταστείτε, να ξαναμπείτε σε μια εκκλησία τώρα και να μην υπάρχουν καθόλου εικόνες. Τώρα. Δηλαδή στην επόμενη εκκλησία που θα μπειτε, θέλω να το σκεφτείτε μετά από αυτή τη διάλεξη, τι θα γινόταν αν είχαν νικήσει οι εικονοκλάστες. Θα δείτε ότι είναι δύσκολο να το φανταστείτε. Γιατί τα πράγματα αρχίζουν με τις εικόνες, αλλά μετά συνεχίζουν. Άρα άμα θέλετε να δείτε πώς θα ήταν, είναι πολύ απλό, πάτε στα Κατεχόμενα. Εκεί πέρα θα καταλάβετε ότι μια εκκλησία δεν είναι πια εκκλησία, δεν έχει πια τίποτα. Οι Άγιοι είναι τυφλοί, συνήθως δεν υπάρχει σταυρός, δεν υπάρχει καμπάνα και είναι απλώς ένα κτίριο. Θέλω να πω ότι το μεγαλύτερο χτύπημα που δέχτηκε το Βυζάντιο ήταν οι εικονοκλάστες. Και αυτό είναι ένα τεράστιο θέμα, γιατί τώρα έχετε την ικανότητα να δείτε ανθρώπους να ανατινάζουν ναούς. Τώρα. Και να μην είναι κάτι το θεωρητικό που σας λένε οι ειδικοί των γενοκτονιών και λέτε τώρα ποιος το ξέρει, ποιος το θυμάται μετά από τόσα χρόνια. Αυτό το βλέπετε στην τηλεόραση και σας εξηγούν ότι είναι θέμα θρησκείας. Λέτε αυτό πιστεύουν, αυτό κάνουν. Ναι, αλλά οι θρησκείες δεν είναι φτιαγμένες για να καταστρέφεις μια εκκλησία ή μια άλλη θρησκεία. Μπορείς να αποδεχτείς ότι υπάρχει κάποιος άλλος που πιστεύει κάτι άλλο. Είμαστε σε αυτό το πλαίσιο.

Τώρα λοιπόν με την Καινή Διαθήκη ποια είναι η ιδέα. Το αρχικό πλαίσιο που θα μπορούσαμε να πούμε είναι ότι, έχετε ποτέ σκεφτεί γιατί η Καινή Διαθήκη αρχίζει έτσι; Θα μου πείτε όπως και να άρχιζε, Καινή Διαθήκη θα ήταν, εφόσον αποφασίζουμε ότι είναι ένα κείμενο που είναι ιερό. Αλλά έχει μία λογική. Παράδειγμα, ελπίζω να μην υπάρχουν μεταξύ σας άνθρωποι που άρχισαν πρώτα με τις επιστολές του Παύλου και μετά διάβασαν τα Ευαγγέλια, γιατί εδώ δεν καταλαβαίνεις τίποτα, εφόσον οι επιστολές του Παύλου, υπονοεί ο Παύλος ότι τις έχετε διαβάσει όλες τις προηγούμενες ιστορίες και βασίζεται πάνω σε αυτό. Άρα άμα προσέξετε, άμα θέλετε να κάνετε αυτό το τεστ σε μικρά παιδιά για όσους είναι εκπαιδευτικοί. Τους διαβάσετε ένα απόσπασμα της επιστολής και τους λες τι καταλαβαίνεις και μετά τους διαβάσετε το Ευαγγέλιο, στο κομμάτι που αναφέρεται, και τους διαβάσετε μετά την ίδια επιστολή. Θα δείτε αμέσως ότι θα τους φαίνεται λαμπερό σαν παράδειγμα τι έλεγε, ενώ πριν φαινόταν πολύ σκοτεινό, δηλαδή τι εννοεί, τι υπονοεί κλπ. Άρα το πρώτο πράγμα που πρέπει να συνειδητοποιήσουμε σε σχέση με το Έργο και τις Πράξεις, έχετε σκεφτεί γιατί οι Πράξεις λέγονται Πράξεις κι όχι κινήσεις; Ποια είναι η διαφορά της πράξης με την κίνηση; Οι κινήσεις είναι αυτό που κάνουμε όλοι μας. Συνεχώς η ζωή μας είναι γεμάτη κινήσεις. Οι κινήσεις είναι αυτές που και να τις κάνουμε και να μην τις κάνουμε, πάλι παραμένουν κινήσεις -και πάνω κάτω για να το πούμε λίγο πιο τεχνικά- ουσιαστικά είναι όλες αναστρέψιμες. Τώρα τι γίνεται όταν έχουμε μη αναστρέψιμη κίνηση. Ουσιαστικά έχουμε πράξη. Άρα για να συμφωνήσουμε, η πράξη είναι η μη αναστρέψιμη κίνηση που έχει ως επίπτωση να δημιουργεί μια αλλαγή φάσης. Είναι πολύ απλό, ελπίζω να καταλαβαίνετε την έννοια με την Καινή Διαθήκη, είναι ότι υπήρχε πριν και μετά. Στην πραγματικότητα θυμάστε ότι αυτά παίρνουν έναν χρόνο. Τώρα μιλάω για την ιστορία της Πίστης μας. Δεν έγιναν αμέσως, εμφανίστηκαν μόλις ήταν ο Χριστός, πώς να το πω. Μετά την Ανάληψη αμέσως είχαμε τα Ευαγγέλια. Δεν πάει έτσι. Άρα περιμέναμε ένα χρονικό διάστημα και γι' αυτό βλέπουμε αυτές τις αναφορές.

Άρα το πρώτο παράδειγμα που θέλω να σας δώσω για να καταλάβετε πως θα εξελιχθεί. Αυτό που θα συζητήσουμε είναι το εξής, πριν στην Παλαιά Διαθήκη έχουμε Δέκα εντολές. Άρα ξέρετε ότι ουσιαστικά η προσέγγιση του Χριστού είναι πώς να συμπληρώσει αυτές τις Δέκα εντολές. Θα μπορούσε λοιπόν να κάνει το ανάλογο από έναν Προφήτη και να προσθέσει μερικές εντολές. Να πει, εντάξει δεν σκεφτήκαμε τα πάντα, θα ήταν καλό να κάνετε κι αυτό. Άρα το πρώτο πράγμα που βλέπετε είναι ότι ο Χριστός δεν προσθέτει εντολές για μας, ως χριστιανοί. Αυτός κι αν ήταν αυτός που θα είχε δικαίωμα να το κάνει. Όμως αν το σκεφτείτε πιο, όχι νοητικά μόνο, αλλά και μέσω της Πίστης, οι Εντολές είναι κατευθείαν του Θεού. Εννοώ μέσω του Μωυσή, καταλαβαίνετε δεν θα τα λέω όλα αναλυτικά, μεταξύ μας είμαστε. Άρα το πρώτο θέμα είναι το εξής, είναι ότι πώς μπορείτε να διαμορφώσετε μια κατάσταση χωρίς να προσθέσετε Εντολές. Γιατί άμα μου πείτε ότι η Παλαιά και η Καινή είναι ακριβώς το ίδιο, είναι ότι δεν τις διαβάστε. Υπάρχει μια αλλαγή φάσης που προέρχεται από την δράση, την αποστολή, τις Πράξεις και το Έργο. Υπάρχει λοιπόν αυτή η συνέχεια, χωρίς να υπάρχει μια ριζοσπαστική κίνηση. Άρα υπενθυμίζω το πρώτο πράγμα που μας απασχολεί είναι ότι ουσιαστικά ο Χριστός μπαίνει σε μια διαδικασία θετική και τι εννοώ με αυτό. Άμα πάρετε τις Εντολές και τις κοιτάξετε, άμα θέλετε ακόμα και προγραμματικά, οι Εντολές είναι απαγορευτικές. Άρα ουσιαστικά σας λέει για να είσαι καλός δεν πρέπει να κάνεις αυτό. Δεν πρέπει να κάνεις αυτό, ούτε αυτό, ούτε αυτό. Έχετε ποτέ σκεφτεί ότι όταν κάποιος σας λέει μόνο τι δεν πρέπει να κάνεις, δεν σας λέει τι πρέπει να κάνεις; Γιατί σας λέει ουσιαστικά ότι αυτό που πρέπει να κάνεις είναι να μην κάνεις αυτό. Ας πούμε ότι είστε ακίνητος και λέτε ούτε αυτό κάνω, ούτε αυτό, είμαι έτσι, φτάνει. Ας το πούμε λίγο πιο απλά. Φανταστείτε ότι είσατε με ένα υπολογιστή και προγραμματίζετε ρομπότ και στο πρόγραμμά σας βάζετε «μην κάνεις αυτό, μη κάνεις αυτό». Εγώ δεν είμαι σίγουρος ότι το ρομπότ θα αρχίσει να ξεκινάει να κάνει κάτι. Θα πει κάτι θετικό μπορώ να κάνω; Ναι, να μην κάνεις τα αρνητικά. Λες κάτι άλλο; Ό,τι θες, αρκεί να μην κάνεις αυτά. Εδώ λοιπόν τι κάνει ο Χριστός; Ουσιαστικά μας δίνει μία συμβουλή κι όχι μία εντολή κι αρχίζει με το «αγαπάτε αλλήλους». Άρα αυτό για μένα είναι πραγματικά κάτι το καινοτόμο με ποια έννοια. Δεν μας λέει κάντε μια αλλαγή ή θα βάλουμε μερικά πράγματα, ή μερικά είναι πιο θεμελιακά, τα άλλα είναι δευτερεύοντα. Όχι, λέει θα υπάρχουν, αλλά «άμα θες να έχεις έναν στόχο να αρχίσεις με το αγαπάτε αλλήλους». Και αυτό ουσιαστικά είναι ότι αν πραγματικά το κάνουμε, δεν προλαβαίνουμε να κάνουμε τα άλλα. Γιατί πραγματικά άμα αρχίσετε με αυτό το αγαπάτε, πώς θες να σκοτώσεις κάποιον; Άμα τον αγαπάς πραγματικά, θα πας να τον κλέψεις; Συνεχίζω έτσι. Τι εννοώ με αυτή την έννοια; Μπορεί λοιπόν Δέκα απαγορευτικές Εντολές να συνοψίζονται σε μία συμβουλή. Και αυτή η συμβουλή να απασχολεί τόσο χρόνο που είναι όλη η ζωή μας. Άρα εμείς βέβαια επειδή δεν είμαστε Άγιοι, ας πάρουμε τουλάχιστον τους καλόγερους, οι καλόγεροι και οι καλόγριες ουσιαστικά αυτό κάνουν. Δηλαδή δεν μπορούμε να φανταστούμε έναν καλόγερο που πάει να κλέψει, γιατί θεωρούμε ότι αφού έχει δοθεί σε αυτό το χώρο ακολουθεί ακριβώς αυτό το πράγμα.

Άρα βλέπετε τώρα ότι έχουμε ένα χειροπιαστό παράδειγμα μεταξύ αρχών και αξιών. Μερικές φορές, ακόμα και οι γονείς μπερδεύονται και λένε «εγώ θέλω το παιδί μου να το αναθρέψω με καλές αρχές». Πόσες φορές έχουν πει αυτή την ανοησία, θεωρώντας ότι είναι και σημαντική κιόλας; Οι αρχές να θυμάστε είναι αυθαίρετες. Άρα το μεταφέρω στο χώρο της νομικής. Έχετε έναν νόμο ο οποίος είναι σωστός, ο οποίος έχει επιλεχθεί, πάνω στον οποίο έχουμε συζητήσει. Βγαίνει ο νόμος, εφαρμόζεται και μετά από μερικά χρόνια τροποποιείται ο νόμος ή μάλιστα καταργείται κι έχετε έναν καινούριο νόμο που το επικαλύπτει. Ρωτάω τώρα, ο προηγούμενος νόμος δεν είναι παράνομος; Γιατί είναι πολύ απλό, άμα κάποιος σας πιάσει να κάνετε τον προηγούμενο νόμο και του πείτε «αφού ήταν μέσα στον κώδικα» και να το έχεις και μαζί σου, παλιά έκδοση βέβαια... Σε πιάνει ο άλλος και του λες «εγώ ακολουθώ το άρθρο τάδε». Και ο άλλος σου λέει «μα αυτό δεν υπάρχει πια». Ρωτάω τώρα, αυτό είναι θέμα αξιών; Στην πραγματικότητα είναι θέμα αρχών. Άρα οι αρχές είναι ότι σε κάποια φάση η κοινωνία θεωρεί ότι ένα πράγμα, θα σας δώσω ένα παράδειγμα. Τώρα πρόσφατα βγήκε μια νέα νομοθεσία σε μια χώρα της Ευρώπης, η οποία λέει ότι δεν μπορείς να καπνίζεις μέσα στο αυτοκίνητο. Άρα για τους καπνιστές βέβαια φανταστείτε τι θέλει να πει αυτό. Βέβαια άμα είναι καπνιστές της Ελλάδας είναι διαφορετικά τα πράγματα, εμείς μπορεί να περάσουμε νομοθεσία, τέλος πάντων το ξέρει ο νομοθέτης, το ξέρει το κράτος, τώρα εμείς αν το ξέρουμε αυτό είναι άλλο θέμα, ούτως ή άλλως δεν έρχεται κανένας να μας το πει. Στην Αθήνα έχουν αφήσει μια τεράστια αφίσα «1^η Ιανουαρίου 2009, η Ελλάδα δεν καπνίζει». Εγώ κάθε φορά που την βλέπω αυτήν την αφίσα λέω ότι αυτό δεν είναι θέμα πίστης. Το λέω αυτό γιατί βγήκε πρόσφατα μία έρευνα που ξέρουμε ακόμα ότι και οι γιαγιάδες που καπνίζουν και δεν καπνίζουν οι μαμάδες, επηρεάζουν τα μωρά. Αυτό να το ξέρετε άμα θέλετε να το ψάξετε, είναι πολύ πρόσφατο. Στην πραγματικότητα τι θέλω να σας πω. Με τις γνώσεις η αυθαιρεσία της νομοθεσίας τροποποιείται. Και ξαφνικά λέμε δεν το σκεφτήκαμε καλά, υπάρχει διέξοδος, θα κάνουμε άλλη νομοθεσία και με αυτό τον τρόπο θα το διορθώσουμε. Ωραία, μπορείτε να μου πείτε αξίες που διορθώνουμε; Δηλαδή για παράδειγμα η αγάπη, αλλά να προσέχετε με τις ποσότητες, εφόσον μιλήσαμε για την αγάπη, γιατί εμείς είμαστε της αγάπης. Όταν λέτε σε κάποιον «σ' αγαπώ», είναι εντάξει. Μόλις αρχίσει να σας λέει «πόσο;» έχετε ένα θέμα. Άρα μόλις λέει «πόσο» είναι ότι μπαίνουμε στο κοινωνικό. Γιατί φανταστείτε τώρα να μας λέει ο Χριστός «σας αγαπώ» και εμείς να πεταγόμαστε να του λέμε «πόσο;». Βέβαια, θα μπορούσε να σας πει «ως τον ουρανό και πίσω» αφού αυτός θα είχε και την δικαιοδοσία. Άρα μόλις βάζετε ποσότητες στις αξίες, γίνονται αρχές. Άρα οι αξίες για να το έχουμε στο μυαλό μας δεν έχουν την αξιολόγηση. Ένα τεράστιο θέμα για την Ελλάδα ειδικά. Εδώ θα μου πείτε στο τέλος «ούτως ή άλλως θα είμαι εναντίον της αξιολόγησης» και είναι σωστό, αλλά όχι εναντίον της αξιολόγησης έτσι όπως την εννοούμε κλασσικά, γιατί θα είμαστε υπέρ της αξιολογίας. Η αξιολογία είναι ο τομέας της φιλοσοφίας που ασχολείται με τις αξίες. Άρα δεν μπορείτε να πείτε ότι μια αξία είναι πιο κάτω από μια άλλη αξία. Ενώ μια αρχή μπορεί. Δηλαδή μπορεί να έχετε μια νομοθεσία, που αυτή η νομοθεσία προβλέπει αυτό το επίπεδο, το άλλο είναι εντελώς δευτερεύον, αν αυτό αντικρούει την άλλη δεν είναι σεβαστό. Απορρίπτεται αυτό, είναι μια ιεραρχία. Άρα η ιεράρχηση

των αξιών δεν υπάρχει. Που σημαίνει ότι οι αξίες είναι μη συγκρίσιμα στοιχεία. Γιατί άμα σας έλεγα «για σας είναι καλύτερο η αγάπη ή το φιλότιμο;» Άρα η τροποποίηση των αξιών είναι αυτό που λέμε ότι εκφυλίζουμε. Ακούτε αυτή την περίοδο ότι έχουμε μια κρίση αξιών, ενώ έχουμε μια κρίση αρχών και όχι αξιών. Δηλαδή, υπάρχει κάποιος που θεωρεί ότι ξαφνικά η αγάπη δεν έχει ποια σημασία; Ωραία, άρα ας αφήσουμε λοιπόν τις ποσότητες, ας κοιτάζουμε μόνο τις ποιότητες. Πάνω στις ποιότητες μπορούμε να καθορίσουμε αν μία ποιότητα είναι αξία ή όχι. Δίνω ένα παράδειγμα. Το να είσαι όμορφος είναι μία αξία ή όχι; Το να είσαι ωραίος είναι μία αξία ή όχι; Βλέπετε η ομορφιά είναι μία αξία, είναι ένα θέμα αυτό. Μετά θα μου πείτε πώς καθορίζουμε την ομορφιά, ενώ δεν μου το είπατε για την αγάπη. Άρα μια διαφορά που μπορούμε να δούμε αμέσως είναι ότι η ομορφιά έχει ένα διαχρονικό στοιχείο, ενώ το να είσαι ωραίος είναι το να είσαι απλώς στην ώρα σου. Αλλά στην πραγματικότητα το άλλο είναι ένα χρονικό διάστημα που μπορεί να είναι πολύ περιορισμένο. Γι' αυτό το λέω στους άντρες να λέτε στις γυναίκες σας ότι είναι όμορφες, γιατί άμα πείτε είναι ωραία, θα σου πει «εχθές πως ήμουν;» εφόσον είναι μόνο της στιγμής. Βλέπω μερικοί το έχουν ζήσει βιωματικά. Άμα πείτε σε κάποιον «είσαι πολύ καλό παιδί, τώρα» και προσθέσετε τη λέξη «τώρα», θα το χαρεί έτσι δεν είναι; Αποκλείεται να σας πει «γιατί πριν τι ήμουν ακριβώς; Και τι έκανα για να είμαι τώρα που δεν έκανα πριν για να μην είμαι;».

Άρα αυτό έχει σχέση με την τοποστρατηγική και με την χρονοστρατηγική. Εξηγώ. Πάνω σε μια σκακιέρα ένας αξιωματικός κινείται πάντοτε με τον ίδιο τρόπο, διαγώνια, όπου και να τον βάλετε είναι διαγώνια. Δεν εξαρτάται από πού θα τον βάλετε πάνω στη σκακιέρα. Άρα εδώ είναι καθαρά του χρόνου. Άμα πάρετε τώρα ένα πόνι ανάλογα με το που θα είναι στη σκακιέρα παίζει διαφορετικά. Άμα είναι στη δεύτερη σειρά μπορεί να κάνει δύο κινήσεις, άμα είναι σε ένα σημείο που μπορεί να πάρει ή να μην πάρει θα πάει ή ευθεία ή διαγώνια, άμα είναι στο τέλος μπορεί να κάνει προαγωγή, μπορεί να κάνει ακόμα και en passant. Αυτό σημαίνει λοιπόν ότι εξαρτάται από το τόπο. Σας δίνω ένα παράδειγμα για να καταλάβετε που το πάω. Ας πούμε ότι έχετε μια αξία που είναι σημαντική λέτε, και τώρα μετακινείστε πάνω στη γη και σε αυτό το άλλο σημείο, δεν το θεωρούν αξία. Είναι δύσκολο να πείτε ότι η αξία σας είναι παγκόσμια. Αφού φαίνεται. Δηλαδή η κίνηση του πιονιού δεν είναι παγκόσμια πάνω στη σκακιέρα. Αφού εξαρτάται από τα τετράγωνα. Η κίνηση του αξιωματικού είναι παγκόσμια. Τώρα λοιπόν να σκεφτείτε, όλες αυτές που ονομάζετε «αξίες», τις παίρνετε, τώρα ξαφνικά κυκλοφορείτε, πηγαίνετε Αυστραλία, Αφρική, Αμερική, και λέτε «πάνω κάτω κάθε φορά αυτές είναι οι αξίες, εσείς τι αξίες έχετε; Αυτές τις έχετε;». Τις σημειώνετε και μετά θέλω να αναρωτηθείτε όταν θα επιστρέψετε από αυτή την Οδύσσεια, με πόσες αξίες θα επιστρέψετε; Θα δείτε ότι είναι τρεις και ο κούκος. Γιατί αυτό που θεωρούσαμε μεταξύ μας ότι είναι μια αξία, σε άλλες περιοχές του κόσμου θεωρούν ότι όχι δεν είναι αξία, μπορεί να είναι απαράδεκτο. Άρα ξαφνικά καταλαβαίνετε ότι στην πραγματικότητα ήταν αρχές. Δίνω ένα παράδειγμα με τον Χριστό. Ο Χριστός σε κάποια φάση, είναι μέσα στην Καινή Διαθήκη, θα το αναγνωρίσετε, τον κατηγορούν Φαρισαίοι και Γραμματείς, να θυμάστε ότι ο Χριστός πρέπει να αντιμετωπίσει και αυτή την κατηγορία, που κάπου-

κάπου εμφανίζονται στις ομιλίες του και του κάνουν διάφορες παράξενες ερωτήσεις και μετά πρέπει να σκεφτεί τι πρέπει να πει, κτλ. Εμείς, ενώ το ξέρει. Αλλά θέλω να σας πω ότι δεν είναι πάντοτε ο Χριστός ο οποίος απλά βοηθάει εκείνον που έχει ανάγκη, είναι και μερικοί που δεν έχουν καμία ανάγκη, έρχονται εκεί πέρα φυτευτοί, του πετάνε μία ερώτηση και πρέπει να βρει την απάντηση. Μία από αυτές τις ερωτήσεις είναι «γιατί έσωσες έναν άνθρωπο το Σάββατο». Τώρα θα μου πείτε εμάς τι μας νοιάζει; Μας νοιάζει, γιατί ενώ λέμε ότι είμαστε Χριστιανοί, λέμε βέβαια ότι ακολουθούμε τις δέκα εντολές, ενώ βέβαια είναι μία από αυτές που δεν την ακολουθούμε επειδή έχει αλλάξει και από το Σάββατο πέρασε στην Κυριακή. Αλλά εμείς συνεχίζουμε να λέμε ότι είναι το ίδιο, ενώ δεν είναι γραμμένο το ίδιο. Άρα οι δέκα εντολές δεν είναι στην Καινή, είναι στην Παλαιά, άρα δεν μπορούν να βάλουν μια αναφορά για την Κυριακή, αφού η ημέρα του Κυρίου, που είναι για εμάς η Κυριακή, ήρθε μετά. Άρα, θυμάστε πώς απαντάει ο Χριστός; Ή δεν θυμάστε; Δεν θυμάστε, δεν το διαβάσατε πρόσφατα. Στην πραγματικότητα δεν απαντάει, κάνει μια ερώτηση. Το θίγει σαν ερώτηση. Και λέει ουσιαστικά «εσείς με κατηγορείτε ότι έχω σώσει έναν άνθρωπο το Σάββατο, ενώ όταν όμως υπάρχει το πλαίσιο της περιτομής το Σάββατο κάνετε την περιτομή και δεν λέτε πια ότι είναι Σάββατο». Αυτό τώρα ξέρετε τι απαντάει; Ουσιαστικά τους δείχνει την απάντηση που είναι ερώτηση, τους λέει «μήπως αυτό που μου ζητάτε είναι θέμα αρχών;». Γιατί η άλλη αρχή έχει προτεραιότητα σ' αυτήν. Η περιτομή είναι ότι μόλις γεννιέται το παιδί σε 8 ημέρες πρέπει να γίνει η περιτομή ό,τι και να γίνει. Από την άλλη πλευρά έχετε έναν άλλο κανόνα «το Σάββατο δεν κάνεις τίποτα». Το θέμα είναι ότι άμα πρέπει να κάνεις κάτι ότι και να γίνει και πέφτει την ημέρα που λες ότι δεν κάνεις τίποτα, πρέπει αναγκαστικά ένα από τα δύο να πάει επάνω. Και ο κανόνας που δημιουργήθηκε είναι ότι αυτό που πάει επάνω είναι αυτό. Ξέρετε γιατί έχει ενδιαφέρον; Γιατί που είναι γραμμένο στις δέκα εντολές να γίνει η περιτομή; Ενώ το Σάββατο είναι γραμμένο, έχει ενδιαφέρον σαν ιδέα, γιατί αναδεικνύει ο Χριστός ότι «αυτό που είναι το πιο σημαντικό για εσάς είναι ένας κώδικας που δεν υπάρχει στις εντολές και καταπατάτε την εντολή για να κάνετε τον κώδικα, και εμένα με κατηγορείτε επειδή έσωσα έναν άνθρωπο που θα είχε πεθάνει». Αυτά είναι πολύ βαριά λόγια άμα το σκεφτείτε, γιατί δεν είναι απλώς μια μικρή φράση και το λέμε «εντάξει, το είπε, δεν το είπε» όχι, καμία σχέση. Γιατί στην πραγματικότητα τι κάνει; Θεωρεί ο Χριστός ότι το να σώσεις μία ζωή, που πηγαίνει στο «αγαπάτε αλλήλους», μπορεί να παραβιάσει μία από τις δέκα εντολές, η οποία επειδή είναι «μην το κάνεις», το θέμα είναι ότι το άλλο πρέπει να το κάνεις, να τον σώσεις και σε κάποια φάση λέει «καλύτερα να τον σώσω τον άνθρωπο και να ζήσει παρά να ακολουθήσω κάτι που δεν πρέπει να κάνω και τελικά πεθαίνει».

Άμα το σκεφτείτε τώρα πόσο καινοτόμο είναι σαν σκέψη και γι' αυτό βέβαια υπάρχει ένας διαχωρισμός μεταξύ των Εβραίων και των Χριστιανών πάνω σε μερικά σημεία συγκεκριμένα. Οι Εβραίοι, οι Μουσουλμάνοι, θεωρούν ότι ο Χριστός είναι προφήτης, έχει μια ιεροσύνη, δεν είναι όποιος να' ναι, δεν είναι απλώς ότι είναι ο δικός μας, είναι σημαντικό. Αλλά είναι σημαντικό ως ένα όριο. Το πιο σημαντικό όριο θα το χρησιμοποιήσουν για να τον καταδικάσουν μέσω των Ρωμαίων, είναι το όνομα του

Μεσσία. Χριστός, Ιησούς Χριστός, όλα αυτά εντάξει. Μεσσίας; Είναι πιο βαρύ. Άρα όταν θα θέλουν να εμπλακούν οι Ρωμαίοι πώς έρχεται αυτό το πράγμα; Έρχεται μέσω του Μεσσία. Δεν έρχεται μέσω του Χριστού. Και αν θυμάστε καλά, τα ξέρετε επειδή τα πιστεύετε, ο Πιλάτος δεν λέει «σε καταδικάζω». Επειδή δεν βρίσκει κάτι το ιδιαίτερο, ενώ του ρωτάει κάθε φορά «μα είσαι αυτό;» και ο Χριστός αν θυμάστε απαντάει «εσύ με ρωτάς αν είμαι αυτό, δεν το λέω εγώ, εσύ με ρωτάς». Άρα το ερώτημα όπως θυμάστε, Μεσσίας ουσιαστικά είναι ο επίλεκτος και εμείς το έχουμε σαν κώδικα, που βρίσκουμε τον κώδικα του Μεσσία σε εμάς; Ξέρετε; Στη βάπτιση. Αυτό είναι ο Μεσσίας. Είναι Αυτός που λαδώνεται. Το χρίσμα, προσέξτε δεν έχει ακόμα σχέση βέβαια με το Χριστό, δεν έχει σχέση με τον σταυρό, γιατί αυτό υπήρχε πριν σαν έννοια. Άρα ήταν Αυτός που σημαίνει ουσιαστικά την πράξη που εμείς κάνουμε βάζοντας την μορφή του σταυρού, αλλά είναι σε σχέση με το λάδι, δηλαδή είναι αυτή η επιλογή. Και ήθελαν να πουν ότι δεν υπάρχει αυτή η επιλογή. Άρα, επανέρχομαι στον προβληματισμό μας, ουσιαστικά ο Χριστός απαντάει σε ένα ερώτημα αξιών θέτοντας το πρόβλημα των αρχών. Και ουσιαστικά λέει «θέτετε το θέμα των αρχών πάνω από τη ζωή ενός ανθρώπου». Σε κάποια φάση κατηγορήσαν τους Απόστολους, τους μαθητές του Χριστού, ότι έκλεψαν, το θυμάστε αυτό; Ότι έκλεψαν σιτάρι. Για να φάνε. Άρα του λένε «μα ο κανόνας δεν λέει αυτό;», κτλ. Στην πραγματικότητα είναι ότι περνάνε από ένα κτήμα που έχει σιτάρι και μαζεύουν ότι μπορούν και κάνουν αυτό το πράγμα. Πώς απαντάμε σ' αυτό; Το θυμάστε ή μιλάω μόνος μου; Δεν το θυμάστε, θα τραγουδήσω «πιο καλή μοναξιά». Τέλος πάντων, το αφήνω αυτό το παράδειγμα, όταν θα το ξαναβρείτε, θα το ξανασυζητήσουμε. Εγώ δεν θέλω να σας πω το παράδειγμα χωρίς να θυμάστε το πλαίσιο, γιατί αλλιώς είστε ακριβώς όπως λέγαμε πριν, το παιδί που δεν έχει διαβάσει το προηγούμενο και του βάζετε το άλλο και του λέτε «απάντα». Άρα, θα πάρουμε μία άλλη ιδέα.

Έχετε παρατηρήσει ότι ο Χριστός λέει στους Απόστολους, άρα τώρα κατευθείαν στους δικούς του, «αυτό θα το κάνετε, αφού φύγω». Άρα, για ποιο θέμα είπαμε, το καταλάβατε τώρα; Για τη νηστεία. Έχετε ποτέ σκεφτεί γιατί λέει αυτή τη φράση; Το πιο ωραίο είναι ότι κάνουμε πολλές νηστείες και οι περισσότεροι από εμάς δεν έχουν ιδέα για ποιον λόγο τις κάνουν, απλώς επειδή τους έχουν πει ότι «σήμερα είναι νηστεία» άρα «σήμερα είναι νηστεία». Ενώ τους εξηγούν ότι υπάρχει μεγάλη νηστεία, μικρή νηστεία, και μετά λένε χρειάζεται ολόκληρη ενημέρωση πάνω σ' αυτό. Άρα, το θέμα που λέει πολύ απλά, και μιλάει στους Απόστολους, είναι τους λέει «αυτό θα το κάνετε μετά». Εγώ μπορώ να σας πω ότι για τους Απόστολους είναι μια τεράστια σφαλιάρα. Αλλά το θέμα ότι την σφαλιάρα τη δίνει ο Χριστός και την δίνει με αγάπη, γιατί τους εξηγεί ότι «αυτό που λέτε με εμένα εδώ, δεν στέκει». Άρα, πώς να σας το πω, είναι ας πούμε σαν να κάνετε μνημόσυνο για κάποιον που ζει. Κάπου κάνετε ένα μικρό λάθος δεν γίνεται το timing δεν είναι σωστό, είναι μετά. Πώς μπορείτε να αναφέρετε ότι θυμάστε κάποιον ενώ είναι μπροστά σας; Αφού είναι εδώ. Αμα δεν είναι εδώ και λέω θυμάσαι; Εντάξει, αυτό έχει νόημα. Αλλά εδώ είναι πάλι το ίδιο. Είναι ότι μερικές φορές εκφυλιζόμαστε όταν κάνουμε πράξεις ως μαθητές σε σχέση με το δάσκαλο. Αν έχουμε Απόστολους σε σχέση με το Χριστό. Και πρώτα απ' όλα, όπως ξέρετε βέβαια, οι Απόστολοι είναι Άγιοι έτσι δεν είναι;

Βλέπω μια κυρία κάνει έτσι... Ας το πούμε για να την διευκολύνω, έγιναν Άγιοι. Είναι μερικοί που άρχισαν ψαράδες, μετά ο Χριστός τράβηξε κουπί για να γίνουν άγιοι. Γιατί ελπίζω να θυμάστε τους τσακωμούς που έχουν μεταξύ τους για το ποιος θα είναι ο πιο πιο πρώτος ή αν θα είναι ο πιο πιο δεύτερος. Κι ενώ είναι όλοι πάνω στη γη αναρωτιούνται ποιος θα κάθεται δεξιά ή αριστερά ή πιο πάνω. Σε κάποια φάση τους λέει «εντάξει παιδιά, άλλο κάνουμε». Έχουμε μία ωραία πράξη για να δείτε, είναι ότι σε κάποια φάση δεν είναι ο Χριστός μαζί τους, άρα λένε θα κάνουμε σαν τον Χριστό. Θα γιατρέψουμε τον άνθρωπο. Το θυμάστε αυτό; {Πως το λεν κανονικά αυτό; Είναι από άλλη θρησκεία δεν πάει, χαλίφης στη θέση του χαλίφη. Είναι από άλλη βλέπεις; Πώς να το πεις τώρα για τους Απόστολους;} Η ιδέα είναι ότι πάνω κάτω εμείς έχουμε δει πώς κάνει, θα κάνουμε κι εμείς πως κάνει και θα γίνει μια χαρά. Αυτό ξέρετε τι είναι; Αυτό είναι όταν ξεχνάς ότι το ένα είναι αξία και το άλλο είναι αρχή. Δηλαδή λες εγώ θα αντιγράψω το Έργο άρα θα είναι Έργο. Η αντιγραφή του Έργου είναι αντιγραφή, αλλά δεν είναι Έργο. Εδώ λοιπόν μετά έρχεται και είναι αυτός που θα σώσει την κατάσταση και μετά, γιατί ξέρετε οι μαθητές είναι παραπονιάρηδες, δεν ξέρω αν το έχετε προσέξει. Δηλαδή όχι μόνο δεν έκαναν τίποτα για τον άνθρωπο, αλλά όταν έρχεται ο Χριστός τον κατηγορούν γιατί άργησε. Αυτό είναι το πιο ωραίο. Δηλαδή είναι σαν να είσατε σε ένα γραφείο μη αρμοδιότητας, έρχεται ένας πελάτης και ζητάει έναν αρμόδιο, κανένας δεν μπορεί να τον εξυπηρετήσει, τελικά φτάνει ο αρμόδιος και τον βρίζουν όλοι γιατί μόνο τώρα ήρθε, ενώ είναι αρμόδιος και οι άλλοι έκαναν δήθεν ότι είναι αρμόδιοι για κάτι. Σας είπα το δεύτερο κομμάτι για να σας θυμίσει πιο βιωματικά πράγματα που γνωρίζετε.

Εδώ λοιπόν είναι πάλι το ίδιο. Έχει ενδιαφέρον να δούμε τη διαφορά μεταξύ του έργου και των Πράξεων. Άρα άμα προσέξετε η καταγραφή, ας το ονομάσουμε Πράξη στην αρχή, η καταγραφή των Πράξεων του Χριστού γίνεται στα Ευαγγέλια. Η καταγραφή των Πράξεων των Αποστόλων γίνεται στις Πράξεις των Αποστόλων. Γιατί υπάρχει αυτή η διαφορά; Γιατί θα μπορούσε να αρχίσει η Καινή Διαθήκη και να λέει το Έργο του Χριστού. Αλλά δεν λέει το Έργο του Χριστού, αρχίζει με τα τέσσερα Ευαγγέλια. Τα οποία ήταν περισσότερα, τέλος πάντων η κανονικοποίηση μετά ήρθε μετά τον Άγιο Ειρηναίο, επιλέγουμε τα τέσσερα που είναι τα πιο συμπληρωματικά και ακόμα κι αυτά τα βάζουμε τρία κι ένα. Άρα γιατί δεν λένε κατευθείαν το Έργο. Διότι στην πραγματικότητα είναι η ερμηνεία του Έργου από τους Απόστολους, οι οποίοι προσπαθούν να διαδώσουν το καλό μήνυμα το Ευαγγέλιο. Στην πραγματικότητα συνεχίζουν να διαδίδουν πέρα από τι; Πέρα από το Έργο. Η καταγραφή του Έργου με αυτό τον τρόπο είναι τι θα γίνει και μετά όχι μόνο εκείνη τη στιγμή. Γιατί αλλιώς είναι μερικοί που προσπαθούν να μας εξηγήσουν ότι η Βίβλος πάνω κάτω είναι μία βιογραφία και λένε τα βιογραφικά στοιχεία του Χριστού και πάνω κάτω ποια είναι η δράση Του. Και λες τελικά είναι βιογραφία κι εργογραφία και τίποτε άλλο. Μα άμα ήταν βιογραφία κι εργογραφία δεν θα λεγόταν Ευαγγέλιο. Άρα βλέπουμε λοιπόν ότι υπάρχουν τέσσερις προσεγγίσεις οι οποίες αποτελούν -εμείς θα λέγαμε τώρα στη στρατηγική- ένα στρατηγικό μείγμα, δηλαδή διαφορετικές προσεγγίσεις που έχουν όμως τον ίδιο στόχο. Άρα μερικές φορές το ξέρετε ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των Ευαγγελίων. Υπάρχουν μερικά πράγματα

που είναι εντελώς ταυτόσημα. Μία διαφορά που για μένα είναι σημαντική είναι ότι ο κατάλογος των Αποστόλων δεν είναι ο ίδιος ανάλογα με τα Ευαγγέλια. Ελπίζω να συνειδητοποιείτε τι σημαίνει αυτό. Εντάξει, δεν το ελπίζω πια, απλώς συνειδητοποιήστε το. Υπάρχει μια διαφοροποίηση που υπάρχει και για τους δύο ληστές. Υπάρχουν μερικά Ευαγγέλια που αναφέρονται σε αυτό, άλλα δεν αναφέρονται καθόλου, άλλα τα περιγράφουν με έναν διαφορετικό τρόπο. Εγώ δεν μπαίνω σε αυτή τη διαδικασία, γιατί θυμάστε ότι μερικές φορές λέμε διάφορα. Τώρα σε αυτόν τον τομέα έχουμε αλλάξει μια προσέγγιση. Όταν διαβάσετε τα Ευαγγέλια ακόμα και τώρα στην πραγματικότητα διαβάζουμε κατά Ματθαίου, κατά Μάρκου, κατά Λουκά και κατά Ιωάννη. Και θεωρούμε ότι πάνω κάτω είναι η σειρά η χρονολογική, πρώτα γράφηκε αυτό κλπ. Τώρα στις πιο πρόσφατες θεολογικές μελέτες μας λένε οι ειδικοί ότι το κατά Μάρκον γράφηκε πριν το κατά Ματθαίον. Δεν λέω ότι θα αλλάξουν τη σειρά, λέω απλώς ότι σε εμάς μας έχει δοθεί έτσι, το κρατάμε έτσι. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορούμε να κάνουμε έρευνα και να δούμε ποιο είναι το πιο παλιό κλπ. Βέβαια το βλέπετε αμέσως ότι οι επιστολές δεν μπορούν να είναι πριν.

Στις Πράξεις των Αποστόλων το ενδιαφέρον είναι ότι πολλοί από εμάς δεν τις διαβάζουν. Δεν θα σας κάνω ερωτήσεις στις Πράξεις των Αποστόλων για να μην σας φέρω σε δύσκολη θέση. Θα σας υπενθυμίσω απλώς ότι οι πράξεις των Αποστόλων είναι αμέσως μετά τα Ευαγγέλια και πριν τις Επιστολές και δεν είναι χιλιάδες σελίδες. Άρα είναι ωραίο να το δεις, διότι πάνω κάτω εδώ ουσιαστικά περιγράφουν τι κάνουν και μετά. Άρα ξαναλέω θα μπορούσαν να είχαν γράψει το Έργο, δεν γράφουν το Έργο γιατί όπως λέμε εμείς για έναν συγγραφέα τα άπαντα θα ήταν γραμμένο Έργο. Και βάζετε μετά το κατεβατό από όλα αυτά που έχει κάνει. Αλλά θα ήταν ο ίδιος. Έχουμε ακριβώς το ίδιο πρόβλημα, αναλογία βέβαια με το σωκρατικό έργο ο οποίος ο Σωκράτης δεν έχει γράψει τίποτα. Βέβαια έχουμε και ανθρώπους που μας λένε ότι μάλλον ο Σωκράτης δεν υπήρξε καν, ότι ήταν μόνο ο Πλάτωνας, τέλος πάντων απ' όλα έχει ο κόσμος. Δεν μας πειράζει, σημασία έχει ότι υπάρχει αυτό το έργο που καταγράφει το τι έχει γίνει. Εδώ λοιπόν άμα κοιτάξετε πώς είναι δομημένο και νομίζω το βλέπετε από το μέγεθος. Έχει ενδιαφέρον άμα το σκεφτείτε ορθολογικά λίγο τα μεγέθη. Τα έχετε κοιτάξει τα μεγέθη; Δηλαδή άμα κοιτάξετε τις Πράξεις των Αποστόλων θα μου πείτε δεν έκαναν πολλές Πράξεις. Για να είμαστε της ακρίβειας, γιατί απ' ότι φαίνεται δεν κοιτάξετε τα μεγέθη, ελπίζω να θυμάστε ότι το μεγαλύτερο μέγεθος της Καινής Διαθήκης είναι οι Επιστολές του Παύλου. (δείχνοντας) Αυτές εδώ είναι οι Πράξεις των Αποστόλων. Δεν σας βάζω το πακέτο του Παύλου, γιατί θα πείτε αμέσως... Άρα, άμα το σκεφτείτε ορθολογικά ότι εδώ πάνω κάτω έχουμε τέσσερις φορές το ίδιο πράγμα εφόσον είναι τα τέσσερα Ευαγγέλια. Κι εδώ έχουμε τις πράξεις. Βλέπετε ότι σας μένει ακόμα ένα κομμάτι. Εδώ υπάρχει ένας διαχωρισμός, αρχίζει βέβαια με την Επιστολή προς τους Ρωμαίους. Εδώ πάλι έχουμε ένα θέμα σας δίνω ένα παράδειγμα σε σχέση με την προσευχή.

Όπως ξέρετε εμείς έχουμε πάρα πολλές προσευχές και στο τέλος ξεχνάμε ότι αν έπρεπε να θυμόμαστε μία προσευχή είναι μόνο μία. Και είναι το Πάτερ Ημών. Κι εδώ

μπαίνω σε μια διαδικασία που μπορεί μετά να τσατίσει μερικούς από εσάς, ειδικά αν έχετε μικρά παιδιά. Μαθαίνουμε στα παιδιά διάφορες παράξενες προσευχές που πραγματικά λες ο Θεός να φυλάει και είμαστε και περήφανοι που το λένε. Άρα κάπου βρήκατε ότι έχει μια σημείωση του Χριστού και λέει «για τα μικρά παιδιά κάνετε ένα πράγμα τυχαίο και είμαστε εντάξει». Αυτό τι σημαίνει; Αυτό είναι εκφυλισμός αξιών. Δηλαδή θεωρούμε ότι αν το μικρό παιδί, λέμε μικρό παιδί για να μην νευριάσετε γιατί είναι μερικοί από εσάς που δεν λεν πια το Πάτερ Ημών, λεν τις άλλες και θεωρούν ότι λεν το ίδιο. Το λέω λοιπόν για μικρά παιδιά. Για μικρά παιδιά θεωρούμε πάνω κάτω ότι οποιαδήποτε προσευχή και να πουν είναι εντάξει. Και ρωτάω, αυτό εδώ πώς το αποφασίσατε; Γιατί άμα κοιτάξετε θα δείτε ότι είναι γραμμένο ότι η μόνη προσευχή που μας έχει διδάξει ο Χριστός είναι το Πάτερ Ημών. Που σημαίνει ότι όλα αυτά μετά είναι σημαντικά, εκκλησιαστικά, θεολογικά ότι θέλετε, αλλά αν σας έλεγαν πρέπει να θυμάστε μόνο ένα, δεν πρέπει να μπερδεύεστε στο ποιο είναι το ένα. Άρα μην εκφυλίζετε αυτό το θέμα, γιατί εγώ το βλέπω ότι μερικές φορές δυσκολευόμαστε. Δυσκολευόμαστε και θεωρούμε ότι για τα μικρά παιδιά, ενώ είναι πάρα πολύ απλό και δεν έχει σχέση μόνο με τη γλώσσα, έχει σχέση με τις έννοιες. Άρα αν θεωρείτε ότι το μικρό παιδί δεν μπορεί να καταλάβει τη γλώσσα και αυτό είναι το πρόβλημά σας, πρέπει να σκεφτείτε ότι υπάρχει εξήγηση. Γιατί σας υπενθυμίζω ότι ο Χριστός δεν μιλούσε Ελληνικά. Μιλούσε Αραμαϊκά. Άρα θέλει να πει ότι όταν το δίδαξε, το δίδαξε σε μια άλλη γλώσσα από αυτό που λέτε εσείς. Εσείς έχετε την εντύπωση ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να είναι ακριβώς το ίδιο λεξιλόγιο από αυτό που έχετε καταγράψει. Αυτό που έχετε καταγράψει είναι η μετάφραση. Λέω λοιπόν ότι αν θεωρούμε ότι είναι ιερό, ενώ είναι η μετάφραση, γιατί να μην εξηγήσουμε στο παιδί τι λέει το κείμενο και μετά να μάθει τη γλώσσα. Αλλά πρώτα να του πείτε τι λέει. Εγώ βλέπω μερικούς γονείς, γιατί ασχολούμαστε και με τα παιδιά που προσπαθούν να τους μάθουν παπαγαλία το Πάτερ Ημών, άρα μετά μπερδεύονται, λείπουν μερικές λέξεις, γιατί στην πραγματικότητα είναι ένα σενάριο για ηθοποιό που κάπου κάπου ξεχνιέται. Και δεν του λέμε ξέρεις ξέχασες μια σειρά. Μετά μας ενοχλεί να τους το πούμε, γιατί λέμε ότι είναι μικρό, τώρα πως θα το πάρει. Στην πραγματικότητα σας κάνω το εξής ερώτημα. Αν το παιδί σας μπορούσε να σας εξηγήσει τι λέει το Πάτερ Ημών και να σας το έλεγε, είναι καλύτερο από το να το λέει παπαγαλία και να ξεχνάει λέξεις και να μην ξέρει τι λέει; Γιατί νομίζω ότι το μήνυμα που πρέπει να περάσουμε -κι εδώ βλέπετε τη διαφορά της πίστης και του πιστεύω- είναι μερικοί που λένε, αρκεί να το λέει παπαγαλία και είναι εντάξει. Ξέρετε είναι οι ερωτήσεις, πώς σε λένε, πόσο χρονών είσαι, σε ποια τάξη πας στο σχολείο; Αν μπορούσες να πεις και το Πάτερ Ημών είσαι εντάξει. Τα πρώτα σημεία είναι ότι είσαι Έλληνας, το τέταρτο είναι ότι είσαι και Χριστιανός, είμαστε εντάξει. Και μετά αν κάνεις μια ερώτηση στο παιδί και του ρωτήσεις εδώ γιατί το λες αυτό; Αυτό τώρα γιατί το ονομάζουμε πίστη; Εγώ νομίζω ότι οι γονείς πιστεύουν ότι πιστεύουν, ενώ δεν είναι πιστοί, γιατί η ιδέα στο πιστός είναι να μεταφέρεις σωστά και πιστά ένα μήνυμα. Το μήνυμα είναι ο λόγος, δεν είναι τα λόγια. Και βλέπετε πάνω σε αυτό το πράγμα δεν λέμε τα λόγια του Χριστού, λέμε ο λόγος Του (με ταυ κεφαλαίο). Σημαίνει ότι αυτό που έχει σημασία είναι το νόημα, η ουσία.

Μπαίνω τώρα στο θέμα των παραβολών. Πολύ συχνά αναρωτιόμαστε γιατί ο Χριστός μιλάει με παραβολές. Μα είναι αστείο σαν ερώτημα. Γιατί είναι πολύ απλό, οι απλοί άνθρωποι καταλαβαίνουν πιο γρήγορα τις παραβολές από κάτι που είναι εντελώς θεωρητικό. Υπενθυμίζω για όσους δεν το θυμούνται. Ο Χριστός, τι λέει στο Ευαγγέλιο, και ακόμα και σε άλλα, σε κάποια φάση τον είχαν χάσει. Που πήγε; Πόσο χρονών είναι; Δώδεκα. Τώρα θέλω να σκεφτείτε το εξής. Δεν σας λέω ότι το παιδί σας είναι ο Χριστός, γιατί βέβαια θα ήταν ανορθόδοξο. Άρα σας λέω ότι το βρίσκετε εντελώς φυσιολογικό να χάνεται από τους δύο γονείς και ότι αυτό πάει και χάνεται στη Συναγωγή και στη Συναγωγή έχει συζητήσεις με τους ειδικούς για θεολογικά θέματα. Άρα φαντάζεστε τώρα ότι Αυτός ο άνθρωπος μετά όταν γίνεται τριάντα δεν μπορεί να εκφραστεί αλλιώς από παραβολές. Εγώ νομίζω ότι συνειδητοποιείτε αμέσως ότι μάλλον όταν ήταν ήδη δώδεκα χρονών ήταν ικανός να έχει μια συζήτηση κανονικότερη με θεολόγους ειδήμονες με άσπρα μαλλιά και να τους βάζει να ξανακαθίσουν στη θέση τους, γιατί έλεγαν μερικά πράγματα διάφορα και μετά απλώς διευρύνει τον λόγο Του σε ανθρώπους που δεν ξέρουν. Δηλαδή να εξηγήσω τι εννοώ. Όταν είναι στη συναγωγή είναι σαν να μιλάει με τον Παύλο. Δηλαδή είναι άνθρωποι που έχουν διαβάσει, ξέρουν. Όταν είναι έξω είναι σαν να μιλάει στον Πέτρο. Και το ξέρετε με μεγάλη ακρίβεια ότι ακόμα και στη βυζαντινή τέχνη το βλέπουμε. Δηλαδή όλοι οι Άγιοι είναι Άγιοι. Όλοι οι Απόστολοι είναι Απόστολοι, γιατί δεν τους ζωγραφίζουμε με τον ίδιο τρόπο; Γιατί υπάρχει ο κώδικας ότι όταν δεν έχουμε πολλά μαλλιά σημαίνει ότι είναι λιγότερο έξυπνος ή περισσότερο; Τι σημαίνει; Στην πραγματικότητα όταν έχουμε πολλά μαλλιά πάνω σε μία εικόνα ξέρουμε ότι δεν είναι πολύ έξυπνος. Όταν έχει λιγότερα και βλέπουμε αυτές τις δύο γραμμές (στο μέτωπο) είναι περισσότερο. Το πιο πολύ που βλέπουμε είναι το μέτωπο κενό και λίγο μαλλί. Το βλέπετε αυτό στις εικόνες; Άμα σκεφτείτε τώρα ποιον βλέπετε σε αυτή την εικόνα αμέσως θα καταλάβετε ότι ήταν κάποιος που θεωρείται θεολόγος, έχει γράψει ειδικά κλπ. και συνήθως το βλέπετε και με τους Ευαγγελιστές. Άρα το λέω εδώ γιατί μερικές φορές ξεχνάμε σε ποιον απευθύνεται. Και τώρα θέλω να αναρωτηθείτε. Νομίζετε ότι στα δώδεκά του μιλούσε με τους άλλους και στα τριάντα μιλούσε με τους άλλους και ξαφνικά υπάρχει μια αλλαγή; Λέει πάντα τα ίδια με τον ίδιο τρόπο, απλώς επειδή οι άλλοι οι μεν και οι δε, δεν καταλαβαίνουν τα ίδια πράγματα τα λέει με έναν διαφορετικό τρόπο. Όμως το θέμα της παραβολής είναι το εξής, είναι μια μεταφορά δομής του νοητικού πλαισίου. Είναι όμως πιστή. Δηλαδή η παραβολή δεν χάνει κάτι. Πρέπει απλώς με αυτό το απλό παράδειγμα, που θα δώσει ένα στήριγμα πάνω στη σκέψη του άλλου, ότι αυτό εννοεί.

Όταν λέει το παράδειγμα του βοσκού ο οποίος αφήνει, τι αφήνει; Όλα τα άλλα για να πάει να σώσει ένα. Όταν λοιπόν το σκεφτείτε ορθολογικά και κάποιος σας πει εγώ παράτησα είκοσι παιδιά για να πάω να σώσω ένα. Το πρώτο πράγμα που θα σκεφτείτε είναι μπράβο έτσι δεν είναι; Ε όχι, αυτό είναι το πρόβλημα. Μακάρι να μπορούσατε να πείτε μπράβο χωρίς να το σκεφτείτε δεύτερη φορά. Γιατί ξέρετε τι κάνετε; Την ώρα που δεν του λέτε μπράβο είναι ότι τον βρίζετε. Γιατί; Γιατί θεωρείτε ότι παράτησε τα άλλα, ενώ αυτό που λέει είναι ότι το ένα κινδύνευε, άρα πήγα να το σώσω και δεν ασχολήθηκα με τα άλλα που δεν κινδύνευαν. Δεν είναι ότι κινδύνευαν

είκοσι παιδιά και ένα και πήγε στο ένα και παράτησε τα είκοσι. Βλέπετε όμως ότι όταν το ακούτε, την πρώτη φορά σας κάνει ένα μικρό σοκ. Είναι επειδή σκέφτεστε κοινωνικά κι όχι ορθόδοξα. Όχι Χριστιανικά με την έννοια του Χριστού, που είναι δυνατόν να πιστεύετε ότι ο Χριστός θα είχε παρατήσει είκοσι άτομα για να σώσει ένα και τα άλλα θα είχαν πεθάνει; Ενώ όταν του κάνετε την κατηγορία μη λέγοντας μπράβο υπονοείτε αυτό. Ξαφνικά ξεχνάτε ότι είναι θεάνθρωπος, τον βάζετε μόνο ως άνθρωπο και είναι σαν να έχετε έναν πυροσβέστη που έσωσε ένα άτομο από μία πυρκαγιά και κάηκαν τα άλλα είκοσι. Θα του λέγατε μπράβο; Με τίποτα. Αυτό όμως που δεν καταλαβαίνουμε μερικές φορές όταν σκεφτόμαστε με αυτόν τον τρόπο, δεν σκεφτόμαστε τη σκέψη του άλλου. Και κάνουμε μια προβολή στο τι θα κάναμε εμείς. Έχετε λοιπόν ανθρώπους που λένε «εγώ στη θέση Του», μόλις αρχίζετε έτσι, να τους σταματάτε, δεν είναι ανάγκη να ακούσετε πιο πέρα, αφού δεν ήταν. Ξέρετε πόσοι από εμάς λένε εγώ στη θέση Του θα είχα κάνει αυτό και τελικά βρισκόμαστε σε αυτή τη θέση και κάνουμε ακριβώς αυτό που έκανε ο άλλος; Ξέρετε πόσο δύσκολο είναι να μην κάνουμε τα αντανεκλαστικά μας; Δηλαδή εξηγούμε στα παιδιά ότι όταν έχει φωτιά σε ένα σχολείο πρέπει να κάνουν αυτό κι αυτό και γίνεται απλώς μια επίθεση και όλοι οι καθηγητές κάνουν ακριβώς το ίδιο με αυτό που είπαν ότι δεν θα κάνουν. Και πετάγεται ο μικρός και λέει «μα κύριε εσείς γιατί κάνετε αυτό, δεν είπατε ότι δεν πρέπει;» άρα δεν είναι ανάγκη. Έχουμε λοιπόν αυτή την τάση το βλέπετε ακόμα και με διαφορετικές προσεγγίσεις πάνω στον Χριστό. Έχουμε ανθρώπους που θεωρούν ότι ο Χριστός είναι μόνο θεϊκό στοιχείο, άλλοι θεωρούν ότι είναι μόνο ανθρώπινο, άλλοι θεωρούν ότι είναι μόνο θεάνθρωπος κι έχουμε διαφορετικές θρησκείες που παίζουν πάνω σε αυτό. Το ερώτημα είναι το εξής. Μήπως τα απλοποιούμε και χρησιμοποιούμε απλώς πιο δικά μας μοντέλα και λέμε εντάξει εφόσον το απλοποιούμε αναγκαστικά είναι σε μια κατηγορία. Και ποιος σας είπε ότι η απλοποίηση δεν είναι εκφυλισμός του ερωτήματος; Γιατί άμα είναι εκφυλισμός του ερωτήματος τότε η αξιολόγηση που κάνετε μετά είναι η αξιολόγηση του ερωτήματος κι όχι της ουσίας. Κι αυτό είναι πάρα πολύ επικίνδυνο, γιατί εσείς το έχετε αξιολογήσει με αυτόν τον τρόπο, ενώ ουσιαστικά το κείμενο που δεν είναι μόνο αντικείμενο δεν λέει το ίδιο. Παράδειγμα πρακτικό τώρα. Αμα κοιτάξετε την Καινή Διαθήκη θα βρείτε το όνομα της μητέρα της Παναγίας; Δηλαδή η Παναγία ξέρουμε, ο Χριστός ξέρουμε, Ιωσήφ κλπ. Ρωτάω τώρα γιατί έχουμε απεικονίσεις στις εκκλησίες μας όπου βλέπουμε την Αγία Άννα που λέγεται Άννα, ενώ πουθενά εδώ δεν λέγεται ότι είναι η Άννα. Είναι από τα απόκρυφα. Θέλω να σας πω τα απόκρυφα η Εκκλησία μας δεν τα θεωρεί αιρετικά, είναι ότι είναι απλώς λιγότερο συμπληρωμένα σε σχέση με τα τέσσερα. Άρα μέσα στα απόκρυφα έχουμε και στις παραστάσεις τις Βυζαντινές. Σας το λέω αυτό σαν παράδειγμα για να σκεφτείτε ότι αυτοί που ήταν εδώ, οι ίδιοι με εμάς πριν από είχαν το ίδιο θέμα σε κάποια φάση. Πώς αποφασίζεις ότι το κάνεις αυτό; Γιατί προσέξτε η αγιοσύνη της Άννας, ενώ δεν υπάρχει πουθενά η Άννα ως όνομα, είναι ένα θέμα. Γιατί η Άννα είναι η χάρη στα Εβραϊκά, η λέξη. Άρα στην πραγματικότητα υπάρχει σημείο αναφοράς. Το θέμα είναι τι γίνεται όταν δεν υπάρχει κανένα σημείο αναφοράς. Άρα μπορεί μετά εκτός πλαισίου να πείτε ότι τα συμπληρώνω και μετά θα αναρωτηθείτε.

Το άλλο που πρέπει να ξέρετε είναι ότι όταν διαβάζετε την αρχή του Ευαγγελίου του κατά Ματθαίου έχετε το γενεαλογικό δέντρο και γι' αυτό μάλιστα κωδικοποιεί τον άνθρωπο. Τα θυμάστε τα ονόματα; Γιατί άμα διαβάσετε τα ονόματα, πρώτα απ' όλα θυμάστε πόσα είναι (πάρα πολλά); Βλέπετε, δεν σας λέω αν θυμάστε τα ονόματα, σας λέω αν θυμάστε το πλήθος των ονομάτων. Είναι τεράστιο. Έχετε ποτέ σκεφτεί γιατί υπάρχουν τόσα ονόματα; Όχι μόνο αναφορά, είναι το τζάκι. Άμα δεν υπάρχει το τζάκι, σας υπενθυμίζω ειδικά το Ευαγγέλιο το κατά Ματθαίον είναι γραμμένο για Εβραίους. Και θα δείτε ότι αντί να δείτε τη λέξη Δάσκαλος, θα δείτε τη λέξη Ραβίνος. Φαντάζομαι ότι το έχετε προσέξει. Στα άλλα μόνο σε μερικά εμφανίζεται, αλλά εδώ είναι πολύ ξεκάθαρο. Στην πραγματικότητα είναι φτιαγμένο για το μεταίχμιο. Πρέπει να εξηγηθεί σε αυτούς που ακολουθούν όλο αυτό το πράγμα ότι τώρα Αυτός που είναι εδώ, είναι Αυτός που είναι η συνέχεια από όλους αυτούς και δεν είναι κάποιος που ήρθε ξεκάρφωτος.

-ΚΟΙΝΟ: Έχει καμιά σχέση με το γενετικό στα της βιολογίας;

-Νίκος Λυγερός: Όχι γιατί;

-ΚΟΙΝΟ: Αυτή η προέλευση ότι Αυτός δεν ήρθε ξεκάρφωτα, ήρθε από αυτές ...

-Νίκος Λυγερός: Καλά εντάξει, μπορείς να το ερμηνεύσεις έτσι γιατί έχει σχέση με τον Δαβίδ, γιατί πρέπει σε κάποια φάση να έχεις μεγάλα ονόματα σημαντικά που θεωρούν ότι αυτό θα σου δώσει μια εξήγηση. Αν θέλεις το απλοϊκό της υπόθεσης είναι πάνω κάτω ότι ο Χριστός μπορεί να είναι ο Χριστός μόνο αν είναι ο γιος, ο γιος του τάδε. Αυτό ήθελα να πω, ποιο είναι το πρόβλημα αν έρθει κάποιος ξεκάρφωτος. Το θέμα είναι ότι δεν έχεις πια συνέχεια, γιατί αν θυμάσαι αν ήταν μόνο ο Χριστός δεν θα είχε πρόβλημα και δεν έχει πρόβλημα γιατί θα είναι Προφήτης. Αν είναι όμως ο Μεσσίας, πρέπει να είναι Αυτός που περιμένουμε. Είναι ας πούμε, είσαι στο σπίτι σου και περιμένεις κάποιον. Έχεις ραντεβού. Μπορεί να έρθει κάποιος άλλος που δεν είναι αυτός. Ωραία, φταίει; Δεν του είπες μην έρχεσαι τέτοια ώρα, γιατί εγώ περιμένω τον άλλον. Το θέμα είναι ότι οι άλλοι περιμένουν τον άλλον. Άρα πως θα αποδείξεις ότι ο άλλος είναι Αυτός κι όχι ο άλλος άλλος; Εδώ.. (δείχνει το κείμενο). Άμα προσέξετε λοιπόν στα άλλα Ευαγγέλια δεν έχουμε αυτό το γενεαλογικό που πραγματικά αν το σκεφτείτε ορθολογικά είναι ένα τεράστιο κατεβατό. Άμα το σκεφτείτε είναι σε δύο παραγράφους. Πρώτα απ' όλα άμα κοιτάξετε τη Βίβλο τώρα υπάρχουν όλες αυτές οι σημειώσεις για να σας πουν ποιος είναι ποιος. Γιατί υπάρχουν και κάποια ονόματα που πρέπει πραγματικά να είσαι ειδικός για να θυμάσαι ποιος είναι. Τι θέλω να σας πω; Θέλω να σας πω ότι εδώ είναι πάλι ένα θέμα το οποίο πρέπει να το σκεφτούμε. Πως επέλεξε ο Χριστός τους μαθητές του;

-ΚΟΙΝΟ: Ήταν και συγγενείς του μερικοί.

-Νίκος Λυγερός: Ναι. Άρα τι εννοώ με αυτό; Εννοώ ότι τους ρώτησε το γενεαλογικό δέντρο;

-ΚΟΙΝΟ: Το ήξερε.

-Νίκος Λυγερός: Μπράβο. Άρα στην πραγματικότητα εδώ για να το γράψουμε είναι ότι δεν το ξέρουμε. Βλέπετε τη διαφορά; Δηλαδή, η ιδέα είναι ότι υπάρχουν δυο επίπεδα. Είναι αυτοί που δεν το ξέρουν και αυτό εδώ λέγεται θεμελίωση και είναι αυτοί που ξέρουν κι επειδή το ξέρουν αναγνωρίζουν ότι είναι αυτό που θέλουν. Καταλάβατε τις δύο διαφορές; Άρα η θεμελίωση είναι πάνω κάτω όταν κάποιος λέει κάτι. Άμα μετά λέει μια φράση κάποιος που έχει σχέση με οικονομία και μετά ξαφνικά σας λένε ότι αυτός που το είπε, εσάς σας προβληματίσε η φράση, είναι βραβείο Νόμπελ της Οικονομίας, το πρώτο που σκέφτεστε αμέσως μετά είναι ότι θα είναι σίγουρα βλακεία. Αυτό σκέφτεστε ε; Εγώ νομίζω ότι επειδή σας έχει επηρεάσει η δεύτερη πρόταση, λέτε μήπως να το ξανασκεφτώ τι νόμιζα ότι δεν το είπαν σωστά; Ενώ στην πραγματικότητα είναι αυτό. Το ερώτημα είναι το εξής, έχετε αναρωτηθεί ότι μερικές φορές υπάρχουν στα Ευαγγέλια, και βέβαια και στα Απόκρυφα, φράσεις του τύπου «ο Χριστός λέει» και υπάρχουν φράσεις του τύπου «λέω, λέω, λέω» ότι έκανε αυτό. Είναι διαφορετικό. Έχετε αναρωτηθεί αν αναγνωρίζετε εύκολα τις φράσεις του Χριστού σε σχέση με τις άλλες; Δηλαδή ας πούμε δεν σας το έβαζαν καθόλου, τη βλέπατε τη φράση και λέγατε αυτό θα πρέπει να είναι κατευθείαν του Χριστού ή αυτό φαίνεται να είναι του Απόστολου. Σε μερικά κείμενα να θυμάστε, ειδικά όταν θα κοιτάξετε και συγκρίνετε, θα είναι πολύ δύσκολο να βρείτε από ποιο Ευαγγέλιο είναι. Τόσο κοντινό είναι το πλαίσιο και δεν ξεκαθαρίζετε, παρόλο που αν το διαβάσετε κατά λέξη και ειδικά στο κείμενο το γνήσιο, τότε θα δείτε ότι υπάρχει αυτή η διαφοροποίηση. Τι εννοώ με αυτές τις παρατηρήσεις. Θέλω αυτό να το θέσω στο μυαλό σας, έχετε σκεφτεί τη διαφορά μεταξύ του Χριστού και του Μωάμεθ; Δεν μπαίνω σε συγκρίσεις αν είναι καλύτερο ή όχι μην μπερδεύεστε. Το λέω απλώς πώς είναι το ένα πρόσωπο με το άλλο πρόσωπο και πώς παρουσιάζεται ο καθένας μέσα στη θρησκεία του.

-ΚΟΙΝΟ: Ο Χριστός ως Μεσσίας.

-Νίκος Λυγερός: Ναι, αυτό εδώ είναι πολύ γενικό. Λέω κάτι το πιο εξειδικευμένο.

-ΚΟΙΝΟ: Ως Δάσκαλος δεν παρουσιάζεται ο Χριστός;

-Νίκος Λυγερός: Δάσκαλος και μάλιστα Δάσκαλος της Δικαιοσύνης.

-ΚΟΙΝΟ: Ποιο πνευματικός, ο Μωάμεθ πιο γήινος, πιο ανθρώπινος.

-Νίκος Λυγερός: Ναι, είπατε κάτι άλλο. Και μπορώ να σας βοηθήσω. Ο Χριστός διάβαζε;

-ΚΟΙΝΟ: Όχι.

-Νίκος Λυγερός: Ο Χριστός διάβαζε; Και λέτε όχι; Ποιος είπε όχι; Έχετε ένα θέμα, πρέπει να κάνετε επανάληψη. Είναι δυνατόν ο Χριστός να μην διάβαζε, ενώ κάνει παρατηρήσεις μέσα στη συναγωγή; Πάνω σε τι; Ο Χριστός και βέβαια διάβαζε και διάβαζε μάλιστα πολύ νωρίς. Ενώ στην πραγματικότητα ο Μωάμεθ είναι περήφανος που είναι αγράμματος. Το θυμάστε αυτό; Και ποια είναι η ιδέα; Η ιδέα είναι όταν μιλάει ο Μωάμεθ είναι ότι μιλάει κατευθείαν ο Αλλάχ. Δεν υπάρχει καμία

επεξεργασία. Άρα βλέπετε αυτή η προσέγγιση είναι ριζικά διαφορετική. Εμείς έχουμε τη συνέχεια που λέμε «οι άνθρωποι του βιβλίου». Δηλαδή εμείς θεωρούμε, γιατί άμα το σκεφτείτε είναι λίγο παράδοξο. Όταν γράφεις ένα βιβλίο κι αυτός για τον οποίο γράφεις διεκδικεί ότι δεν διαβάζει έχεις ένα θέμα. Για τον Χριστό δεν έχουμε αυτό το θέμα. Θεωρούμε -γιατί ο Χριστός βέβαια είναι Εβραίος πριν γίνει αυτή η αλλαγή- ότι στο εβραϊκό σύστημα όταν διαβάζουν ένα κείμενο, πρώτον δεν έχουν δικαίωμα να διαβάσουν όλοι το κείμενο. Εμείς για τη Βίβλο έχουμε όλοι δικαίωμα να διαβάσουμε τη Βίβλο. Μετά έχουμε δεύτερη κατηγορία. Είναι αυτοί που έχουν δικαίωμα να το διαβάσουν, αλλά δεν έχουν δικαίωμα να γράψουν σχόλιο. Μετά είναι η κατηγορία που έχουν δικαίωμα να το διαβάσουν και να γράψουν σχόλιο. Το οποίο ενσωματώνεται. Εμείς όταν έχουμε τους Πατέρες της Εκκλησίας πώς τους βλέπετε; Είναι το ίδιο με εμάς; Μην τα παίρνετε στραβά, εννοώ ότι δεν έγραψαν πράγματα που μας εξηγούν περισσότερα από αυτό που είναι απλώς το κείμενο; Με ποια ιδιότητα; Με την ιδιότητα -για εμάς- του σοφού, που ξέρει περισσότερα και αναλύει θεολογικά κάτι που εμείς δεν το καταλάβαμε. Αυτή είναι η ιδέα. Λοιπόν αυτό είναι το ίδιο. Υπάρχει ήδη στο εβραϊκό σύστημα κι ενσωματώνεται μέσα. Οι συζητήσεις που μπορεί να αντιληφθείτε είναι του τύπου είναι γραμμένο στην Τορά, Ταλμούδ, Καμπάλα, το διαβάζουν κι ο ένας λέει αυτό λέει αυτό. Το σημειώνει δίπλα. Αυτό τώρα ενσωματώνεται μέσα. Κι όταν διαβάζετε το κείμενο, είναι γραμμένο ότι η ενσωμάτωση έγινε από το σχόλιο του τάδε. Εμείς πάνω στη Βίβλο δεν μπορούμε να κάνουμε παρατηρήσεις. Ο ίδιος ο Πατριάρχης διαβάζει και λέει, θα είναι καλό να βάλω μια σημείωση και θα την ενσωματώσουμε. Το φαντάζεστε; Όχι, μπορούμε λοιπόν να φανταστούμε κάποιον που θα γράψει άλλο, θα μας εξηγήει καλύτερα αυτό, αλλά όχι να το βάλει μέσα. Το καταλάβατε; Ρωτάω τώρα, γιατί το έχουμε απαγορευτικό; Διότι θεωρούμε ότι αυτό είναι το τελικό κείμενο. Άρα μόλις κάνουμε μια παρέμβαση πάνω σε αυτό και δεν είναι επιπλέον ή φαντάζεστε ακόμα χειρότερο, το διαβάζετε το κείμενο και λέτε αυτό δεν μου αρέσει, το σβήνω. Μην γελάτε, γιατί το θέμα της λογοκρισίας έχει διασχίσει όλη την Ανθρωπότητα. Γιατί είναι μερικά πράγματα, πάρτε το και για τις εικόνες, μερικές εικόνες τις ξαναβάφαμε κάπως διαφορετικά γιατί θεωρούσαμε ότι ήταν απαράδεκτες για εκείνη την εποχή, ενώ ήταν οι ίδιες. Το λέω αυτό γιατί; Το κείμενο, η Βίβλος βασίζεται πάνω σε ένα υποκείμενο κι επειδή αυτό το υποκείμενο είναι ιερό, το αντικείμενο έγινε ιερό. Είναι τεράστιο λάθος να θεωρείτε τη Βίβλο ως κείμενο. Γιατί άμα ήταν κείμενο τότε έχουμε δικαίωμα να κάνουμε διορθώσεις, παρεμβάσεις ότι θέλετε. Άρα είναι το κείμενο που αφορά ένα, ένα υποκείμενο κι επειδή αυτό το υποκείμενο είναι τόσο σημαντικό για εμάς, έχει σταθεροποιηθεί το κείμενο κι έχει γίνει αντικείμενο. Αυτό έχει μεγάλη σημασία να το καταλάβουμε, γιατί καταλαβαίνουμε πως πολλοί από εμάς προστάτησαν αυτό το βιβλίο. Σας υπενθυμίζω ότι η Βίβλος είναι το βιβλίο που έχει διαβαστεί περισσότερο σε όλο τον κόσμο. Και το δεύτερο είναι ο Μικρός Πρίγκιπας. Σας υπενθυμίζω και σε περιοχές που θεωρείτε ότι δεν υπάρχουν καθόλου Χριστιανοί είναι από τα βιβλία διαβάζονται περισσότερο. Ακόμα και δίπλα μας. Αυτό κάτι σημαίνει. Αν το σκεφτείτε λοιπόν σε αυτό το επίπεδο για μένα είναι το εξής τώρα. Ο Χριστός είναι σημαντικός μόνο για τους Χριστιανούς ή για την Ανθρωπότητα; Άρα θα μου πείτε εσείς ως Χριστιανοί και βέβαια για την Ανθρωπότητα. Το θέμα είναι αν

συμφωνεί η Ανθρωπότητα μείον τους Χριστιανούς. Καταλάβετε. Γιατί κι εμείς μπορούμε να πούμε, ο Βασίλης είναι σημαντικός. Βγαίνουμε από το μαγαζί, λένε ποιος είναι ο Βασίλης; Εδώ είναι το ίδιο. Άρα στην πραγματικότητα, όταν ξέρετε ότι είναι το βιβλίο έχει αναγνωστεί περισσότερο από όλη την Ανθρωπότητα, έχετε ένα χειροπιαστό επιχείρημα ότι έχει επηρεάσει. Και δεν έχει επηρεάσει μόνο τους Χριστιανούς, εφόσον δεν είναι όλος ο πληθυσμός χριστιανικός, θυμάστε πόσοι είναι οι Κινέζοι. Θυμάστε πάνω κάτω πόσοι είμαστε. Μόνο να βάλετε ήδη τους Κινέζους και τους Ινδούς έχετε ένα τεράστιο πακέτο το οποίο a priori δεν έχει την ίδια άποψη.

Όμως αυτό που βλέπουμε είναι ότι και από άλλες θρησκείες εκτός από τη δική μας, με αυτά που ξέρουν για το Χριστό τον θεωρούν Δάσκαλο. Αυτό έχει τεράστια σημασία, που σημαίνει ότι το έργο Του έχει ξεπεράσει, τώρα θα σας έλεγα «τον κλειστό κύκλο των Χριστιανών», δεν πάει το «κλειστό», αλλά καταλαβαίνετε τι εννοώ, τον πληθυσμό που πραγματικά πιστεύει σε αυτόν. Οι άλλοι λοιπόν που υποτίθεται δεν πιστεύουν σε Αυτόν, και εδώ είναι το πιο εντυπωσιακό, πιστεύουν στο έργο Του. Γιατί όταν διαβάζετε την Βίβλο και το κοιτάζετε, επειδή υπάρχει το θέμα της αγάπης αυτό αγγίζει τους άλλους λαούς, που μπορεί και να μην είναι μάλιστα σ' αυτό το πλαίσιο, γιατί αναγνωρίζουν ότι υπάρχουν μερικοί κώδικες που ταυτίζονται με αξίες οι οποίες είναι του ίδιου τύπου. Γιατί άμα διαβάσετε από άλλους, και εδώ για να δείτε μία άλλη διαφορά, για παράδειγμα με τον Βούδα. Όπως κάναμε τη διαφορά με τον Μωάμεθ υπάρχει και μία διαφορά με τον Βούδα. Είναι ότι ο Βούδας είναι άνθρωπος. Εννοώ αρχικά, τα ξέρετε αυτά, δεν εξηγώ τώρα. Υπάρχει μία μεγάλη διαφορά το να θεωρείς ότι ο άλλος είναι Θεάνθρωπος εξ' αρχής ή άνθρωπος και έγινε Θεός ή ότι ήταν πάντα Θεός. Διαφορετικές προσεγγίσεις. Λέω λοιπόν ότι για το Βουδισμό θεωρείτε ότι μπορεί να υπάρχει εξέλιξη του ανθρώπου η οποία είναι τόσο εξελιγμένη που στο τέλος καταλήγει σε κάτι που είναι πιο ιερό. Θυμάστε, και εδώ είναι μία άλλη διαφορά, ότι δεν υπάρχει ένας Βούδας. Υπάρχουν πολλοί, απλώς αυτόν που ονομάζουμε εμείς Βούδα, επειδή δεν ξέρουμε με ακρίβεια, είναι ο Βούδας των όλων άλλων, γιατί θεωρούμε ότι είναι ο πιο σοφός από όλους τους άλλους. Στην πραγματικότητα, ήδη βλέπετε την διαφορά που προσπαθώ να αναδείξω, φανταστείτε να σας έλεγα ότι υπάρχουν πολλοί «Χριστοί». Θα μου πείτε ποιοι είναι τότε οι άλλοι; Δεν το έχουμε εμείς αυτό, ενώ μπορούμε να πούμε ότι υπάρχουν πολλοί Άγιοι. Ενώ υπάρχουν Χριστιανοί που δεν πιστεύουν στους Άγιους. Οι Διαμαρτυρόμενοι θεωρούν ότι οι Άγιοι δεν έχουν νόημα, γιατί είναι άνθρωποι που ότι και να κάνουν θα μείνουν άνθρωποι και δεν μπορούν να περάσουν στο στάδιο της αγιοσύνης. Ενώ εμείς θεωρούμε ότι μπορεί ένας άνθρωπος να γίνει αυτό. Στην πραγματικότητα δεν είναι τόσο παράξενο όσον αφορά στο Βουδισμό. Δηλαδή, και εμείς τον Άγιο τον θεωρούμε ότι αρχίζει ως άνθρωπος, αλλά έχει κάνει τόσες καλές πράξεις και έχει βοηθήσει που μετά θεωρούμε ότι έχει αγιοποιηθεί ακόμα και επίσημα από την Εκκλησία ή από την Ιστορία. Σας το λέω αυτό για να δούμε το θέμα της εξέλιξης.

Υπάρχουν δύο έννοιες που είναι σημαντικές, είναι η πληρότητα και η τελειότητα. Πολύ συχνά θέλουμε να είμαστε της πληρότητας και αυτό μας προβληματίζει. Στην πραγματικότητα υπάρχει η τελειότητα και η τελειότητα μέσω του Έργου έχει κάτι το

οποίο είναι πολύ παράξενο και δεν το σκεφτόμαστε αρχικά, θα καταλάβει ο Παντελής που το πάω, έχουμε αρχικά την εντύπωση ότι η τελειότητα είναι κάτι που είναι «έτσι» και εμείς το προσεγγίζουμε και σιγά-σιγά προσπαθούμε να το αγγίξουμε. Αλλά μετά μας εξηγούν ότι ο άνθρωπος δεν είναι τέλειος, κτλ. Άρα σου λένε μάταιο. Ότι ο άνθρωπος δεν είναι τέλειος, δεν σημαίνει ότι το έργο του δεν μπορεί να είναι τέλειο. Άρα δίνω ένα παράδειγμα, εκτός τομέα από αυτά που συζητάμε, και σας λέω το εξής, όταν έχετε το θεώρημα του Πυθαγόρα κανένας δεν λέει ότι ο Πυθαγόρας είναι τέλειος, αλλά υπάρχει κάποιος που λέει ότι το θεώρημα του Πυθαγόρα δεν είναι τέλειο; Άρα βλέπετε ότι υπάρχει ένα πλαίσιο που εντάζει, θεώρημα είναι τι να κάνουμε έτσι έγινε, δεν είναι μόνο θεώρημα μπορεί να είναι αξίες μετά. Αλλά εκεί που το πάω είναι το εξής, έχετε σκεφτεί ότι όχι μόνο μπορούμε ν' αγγίξουμε την τελειότητα μέσω του Έργου -και ειδικά ενός διαχρονικού Έργου- αλλά μπορούμε επίσης να δούμε την εξέλιξή της; Διότι η τελειότητα δεν είναι η τελική φάση. Βλέπετε, η τελειότητα έχει εξέλιξη. Δίνω ένα παράδειγμα που σας το έδωσα τώρα σαν παράδειγμα είναι το εξής, άμα έχετε ένα θεώρημα το οποίο είναι σωστό και είναι τέλειο και το γενικεύσετε, δεν μπορείτε να πείτε ότι η γενίκευση δεν είναι καλύτερη από το πρώτο. Αλλά είναι και τα δύο τέλεια. Ναι, υπήρχε εξέλιξη. Άρα σημαίνει ότι αν εξετάσετε αυτό το θέμα και σκεφτείτε πώς προετοιμάζει ο Χριστός τους μαθητές; Τους προετοιμάζει, τους προετοιμάζει και για μετά, τους λέει μετά θα πρέπει να κάνετε αυτό και αυτό. Ρωτάω τώρα, εμείς τους μαθητές τους έχουμε βάλει όλους Άγιους. Άρα είναι τέλειοι, για μας, αυτοί είναι ιεροί. Ρωτάω τότε, εφόσον είναι Άγιοι γιατί τους δίνει συμβουλές; Lucia, γιατί τους δίνει συμβουλές αφού είναι Άγιοι; Ένας Άγιος θα κάνει πάντα το καλό.

- Lucia: Γίνανε μετά.

-Νίκος Λυγερός: Το «γίνανε μετά», πρόσεξε όμως, με ποιον τρόπο;

-Lucia: Από το Άγιο Πνεύμα.

-Νίκος Λυγερός: Το Άγιο Πνεύμα λοιπόν άμα το κοιτάξετε λίγο συμπυκνωμένα, σημαίνει τι; Γιατί τους δίνει οδηγίες για μετά, αφού θα γίνουν Άγιοι; Περιμένετε, μη βιάζεστε, είχε και μαθήτριες, όχι μόνο μαθητές. Δεν είναι αυτό το θέμα που προσπαθώ να σας πω. Είναι, ξέρει από πριν ότι θα γίνουν Άγιοι. Λοιπόν, το ξαναλέω, ας το ονομάσουμε Α και Β. Ο Α ξέρει ότι ο Β μετά από μία διαδικασία θα γίνει τέλειος. Υπάρχει νόημα να του δίνει συμβουλές για μετά την τελειότητά του; Υπάρχει νόημα να δώσει συμβουλές για να φτάσει σ' αυτό το επίπεδο.

-KOINO: Αν όμως αυτές οι συμβουλές τον βοήθησαν για να κρατηθεί και να γίνει Άγιος.

-Νίκος Λυγερός: Ναι, αλλά πάλι βλέπετε, προσπαθώ να σας πω ότι οι συμβουλές έτσι όπως το βλέπετε είναι συμβουλές για να γίνει Άγιος. Λέω απλώς ότι τους δίνει συμβουλές για μετά την τελειότητα.

-KOINO: Σαν να συμβολίζουν έναν άνθρωπο, είναι 12.

-Νίκος Λυγερός: Κοίταξε, το 12 μην το ψάχνεις και πολύ, γιατί ήταν και 12, μετά έγιναν και 13, μετά έγιναν 14 κτλ. Εγώ λέω ότι υπάρχει η προετοιμασία για να γίνεις Άγιος και υπάρχει η μετ-ετοιμασία το τι κάνεις εφόσον είσαι Άγιος.

-ΚΟΙΝΟ: Έχει σχέση να κάνει με αυτό που είπατε, γενίκευση;

-Νίκος Λυγερός: Όχι μόνο γενίκευση, έχει σχέση με το θέμα της εξέλιξης της τελειότητας. Δηλαδή, μπορείς εσύ να λες, αυτός, αυτή η ιδέα είναι τέλεια και θεωρείς ότι είναι «τελειωμένη». Ενώ το θέμα της εξέλιξης σου λέει, εφόσον θα φτάσεις σ' αυτό το στάδιο, θα το κατέχεις, χρειάζεσαι και εκεί πέρα συμβουλές το πώς θα εξελιχθείς.

-ΚΟΙΝΟ: Δηλαδή οι συμβουλές ήτανε για το πιο πέρα;

-Νίκος Λυγερός: Ναι, μα το λέει, το λέει. Υπάρχουν προετοιμασίες αν θυμάστε καλά, η οποία είναι τι θα γίνει μετά την σταύρωση. Υπάρχουν προετοιμασίες στο πώς θα πρέπει να συμπεριφερθούν. Άρα το θέμα της προετοιμασίας για να μη φοβηθούν και άλλο το θέμα τι θα κάνουν μετά. Και άμα το σκεφτείτε ότι, αυτοί οι άνθρωποι, που ήταν άνθρωποι στην αρχή και έγιναν μαθητές Του, ξέρετε πώς τέλειωσαν όλοι. Εννοώ ότι, θυμάστε ότι ο Πέτρος τον πρόδωσε τρεις φορές και ο Πέτρος ζητάει να σταυρωθεί ανάποδα. Αυτό δεν το θυμόσαστε. Γιατί όμως ανάποδα; Όταν λοιπόν έχετε τον Πέτρο ο οποίος τον έχει προδώσει τρεις φορές και παρόλα αυτά ουσιαστικά ο Χριστός δεν του λέει «φύγε», στην πραγματικότητα εδώ είναι η προετοιμασία, του λέει «θα με προδώσεις τρεις φορές», αλλά δεν του λέει «επειδή θα με προδώσεις τρεις φορές, φύγε». Του λέει «θα με προδώσεις τρεις φορές» παρόλο που του έχει πει ότι πάνω σε εσένα θα χτίσω την Εκκλησία, με το λογοπαίγνιο πάνω στο «Πέτρο», το οποίο δεν είναι λογοπαίγνιο και είναι επιλογή, γιατί ο «Πέτρος» δεν λεγόταν «Πέτρος». Άρα, λέω λοιπόν έχουμε ένα τεχνικό θέμα το οποίο είναι το εξής, συμφωνούμε όλοι ότι ο Χριστός είναι παντογνώστης. Εφόσον είναι παντογνώστης ξέρει ότι θα τον προδώσει, παρόλο που ξέρει ότι θα τον προδώσει βασίζεται πάνω του για να κάνει τη θεμελίωση της εκκλησίας. Διότι ξέρει και μετά. Όχι, δεν τον εμπιστεύεται, απλώς το ξέρει. Γιατί ξέρει και μετά με ποια έννοια, το οποίο δεν ξέρει ο Πέτρος, ότι ο Πέτρος, αυτός που φοβήθηκε ότι θα τον πιάσουν τελικά, θα σταυρωθεί και θα ζητήσει να είναι ανάποδα, γιατί είναι ο σεβασμός του μαθητή προς το Δάσκαλο. Μακάρι αυτό να είναι παράδειγμα για εμάς. Καταλάβατε τι θέλω να πω; Και αυτό σημαίνει ότι ο Πέτρος που αγαπάμε εμείς, είναι ο Πέτρος του ανάποδου σταυρού, δεν είναι ο Πέτρος που τον πρόδωσε τρεις φορές. Εδώ είναι πάλι μια εξέλιξη, γιατί άμα το σκεφτείτε, από την αρχή που τον επιλέγει μέχρι το τέλος, το γήινο τέλος, υπάρχει μια ολόκληρη διαδικασία η οποία δεν έχει καμία σχέση με άλλους που είναι, να το πω λαϊκά, πιο «γραφιάδες». Ο Πέτρος είναι πολύ μονοκόμματος, αλλά όταν το πιάνει είναι μαζί, δεν το πιάνει, είναι εναντίον, πάει έτσι.

Λοιπόν, μ' αυτό θέλω να πω η προετοιμασία της τελειότητας είναι κάτι που μας ξαφνιάζει και όντως είναι σημαντικό για ποιο λόγο. Μπορείτε να βοηθήτε

ανθρώπους, αυτό όμως σημαίνει ότι τους βοηθάτε με αποτελεσματικότητα; Θα μπορούσατε με αποτελεσματικότητα και με συμβουλές να βοηθάτε πολύ περισσότερους ανθρώπους. Και το πρώτο πράγμα που βλέπετε είναι μετά τη φώτιση, τι κάνουν; Δεν μένουν στην περιοχή. Ενώ ουσιαστικά άμα κοιτάξετε το Έργο του Χριστού είναι πάνω κάτω στο ίδιο μέρος, μετά τελειώνει, διάδοση. Αυτή η διάδοση που ξαφνικά μιλάν τόσες γλώσσες, είναι ένας τρόπος να κωδικοποιηθεί μία έννοια η οποία είναι η εξής, δεν υπάρχει Έργο που δεν διαδίδεται. Είναι πολύ βαρύ αυτό, είναι τεράστια σκυταλοδρομία. Γιατί μπορεί να υπάρχει το Έργο και ξαφνικά φανταστείτε ότι οι Απόστολοι μετά τη Σταύρωση χωρίς να περιμένουν καν την Ανάληψη, τίποτα, φοβήθηκαν τόσο πολύ που λένε «παιδιά εντάξει, φεύγουμε». Και επιστρέφει ο Χριστός μετά την Ανάσταση και είναι κενό, δεν βλέπει κανέναν Απόστολο. Είδατε που στεναχωρηθήκατε; Φανταστείτε λοιπόν να έχετε έναν άνθρωπο που σας λέει, εγώ θα επιστρέψω και εσείς δεν περιμένετε την επιστροφή. Αυτό και αν είναι προδοσία. Άρα, ξαναέρχομαι στο πλαίσιο, κάτι που μας ξαφνιάζει και γι' αυτό όταν αγαπάτε κάποιον πώς μπορείτε να αγαπάτε καλύτερα; Βλέπετε, όταν θα βάλετε «καλύτερα», θα είναι συγκρίσιμο. Αυτό που κάνει ο Χριστός δεν είναι να αγαπάει «καλύτερα», είναι ν' αγαπάει μ' έναν τρόπο που δεν συγκρίνεται με όλα αυτά που λέμε εμείς «αγάπη». Που μερικές φορές μας σοκάρουν, με την έννοια όταν σου λέει «μην χτυπάς τον εχθρό σου» ενώ κανονικά ο άλλος σας έχει πρήξει τα συκώτια και λέτε, κρατήθηκα. Όμως πώς ήταν κοντά στο Ναό ο Χριστός; Με αυτούς που πουλούσαν τα διάφορα; Που μπήκαν μέσα;

ΚΟΙΝΟ: Θυμωμένος πολύ.

Νίκος Λυγερός: Το «θυμωμένος πολύ» είναι μια έκφραση η οποία συνοδεύεται φαντάζομαι, με ένα αντικείμενο στο χέρι του, έτσι δεν είναι; Γιατί ελπίζω όταν είσαι θυμωμένη να μην κάνεις ακριβώς το ανάλογο. Άρα, προσπαθώ να σας πω το εξής, στην πραγματικότητα μας δείχνει ότι υπάρχει κι' ένα όριο. Γιατί γι' Αυτόν εκείνη τη στιγμή -και για εμάς βέβαια- αυτό είναι πράξη βαρβαρότητας. Το να μπαίνει μέσα στο Ναό και να εκμεταλλεύεσαι την πίστη των ανθρώπων για να βγάλεις λεφτά.

-ΚΟΙΝΟ: Ακόμα και σήμερα όμως γίνεται αυτό.

-Νίκος Λυγερός: Αυτό είναι δικό σας θέμα αν δεν βρήκατε μαστίγιο, τέλος πάντων. Άρα το ξαναλέω αυτό, σας υπενθυμίζω ότι η αλλαγή είναι ότι αυτή η διαδικασία παλιά γινόταν εκτός. Δεν είναι ότι εμφανίστηκαν ξαφνικά και μπήκαν όλοι εκεί πέρα, όχι όχι, αυτό γινόταν. Απλώς σε κάποια φάση αντιλήφθηκαν ότι δεν μάζευαν χρήματα. Άρα, άλλαξαν την τοποθεσία για είναι σίγουροι ότι θα μαζεύουν αυτοί. Γιατί αυτό που λέτε, εγώ σας λέω για ένα παζάρι. Βλέπετε ένα παζάρι εκτός εκκλησίας, ξαφνικά μαθαίνετε ότι το παζάρι, τα λεφτά πηγαίνουν όλα στην εκκλησία, πώς θα σας φαινόταν αυτό; Γιατί υπάρχει μια διαφορά η οποία είναι, έχω την εκκλησία και έρχεται το παζάρι κοντά και για λόγους θρησκευτικούς, παράδειγμα είναι ανάληψη, γύρω ή στους δρόμους γύρω-γύρω υπάρχουν άνθρωποι που πουλάν διάφορα. Ναι, δεν είναι το ίδιο άμα μάθετε όμως ότι αυτοί οι άνθρωποι είναι ανεξάρτητοι και τα κέρδη τους είναι δικά τους ή μάθετε ξαφνικά ότι είναι

οργανωμένο από την Εκκλησία και αυτή έχει εδραιωθεί γύρω-γύρω και παίρνει ένα ποσοστό από όλους αυτούς. Συμφωνούμε για τη διαφορά; Η διαφορά είναι ότι εδώ ήταν 100% για την Εκκλησία, στη Συναγωγή. Άρα θεώρησε και είναι το σωστό ότι είναι πολύ μεγάλο λάθος. Διότι την ώρα που ο άλλος αφήνεται στην πίστη του, τον κοροϊδεύεις εκείνη τη στιγμή. Δεν είναι αλλού, κάπου που μπορεί να αγοράσει ότι να' ναι, αγόραζε ελιές και του έδωσες λίγο λιγότερες και τον κοροΐδεψες. Δεν είναι το ίδιο.

Θέλω να σας πω αυτό το πράγμα με ποια έννοια, είναι ότι μερικές φορές τα απλοποιούμε πάρα πολύ αυτά που υπάρχουν μέσα και θεωρούμε ότι, «εντάξει μωρέ, πάνω κάτω θα είναι κάτι άλλο». Μα είναι γραμμένο έτσι. Άρα, το ερώτημα είναι αν ήσασταν εσείς που το περιγράφατε, εγώ νομίζω ότι θα είχατε βάλει εσείς μέσα μόνο «θυμωμένος». «Νευρίασε» αυτό και σταμάτησε. Μερικές φορές εμείς δεν γράφουμε την αλήθεια. Άρα άμα πιστεύεις ότι αυτό είναι ιερό όταν το λες στα παιδιά σου δεν πρέπει να πεις «ήταν νευριασμένος», πρέπει να πεις τη φράση που χρησιμοποιεί. Αλλιώς την εκφυλίζεις. Και γιατί, αυτό έχει ενδιαφέρον, είναι ότι προσπαθούμε να τον ξαναβάλουμε σαν άνθρωπο. Πάνω-κάτω κάνω αλλιώς τώρα, ότι του απαγορεύουμε αυτή τη δράση, γιατί θεωρούμε ότι είναι εκτός πλαισίου. Έτσι δεν είναι; Πώς μπορούμε να καταλάβουμε κάποιον που μιλάει συνεχώς για την αγάπη να είναι ικανός να πάρει ένα μαστίγιο; Μας ξαφνιάζει αυτό, έτσι δεν είναι; Στην πραγματικότητα ξεχνάμε ένα πράγμα, είναι ότι Αυτός είναι ο κριτής. Αλλά σας ξαφνιάζει τι;

-ΚΟΙΝΟ: Βάζουμε δηλαδή σε ένα ανθρώπινο το πλαίσιο.

-Νίκος Λυγερός: Ναι, δηλαδή εμείς λέμε ένας άνθρωπος που λέει συνεχώς για την αγάπη δεν μπορεί ξαφνικά να κάνει αυτό το πράγμα. Εγώ θεωρώ ότι το πιο εξωπραγματικό που κάνει ο Χριστός δεν είναι ότι κρατάει το μαστίγιο, είναι ότι μας μιλάει για την αγάπη. Αυτό είναι πολύ πιο καινοτόμο. Γιατί οποιοσδήποτε από εμάς μπορεί να πάρει το μαστίγιο, αλλά πόσοι από εμάς μπορούν να μιλήσουν για την αγάπη για την οποία μιλάει. Άρα, η πραγματική του καινοτομία είναι αυτή. Αλλά επειδή μετά βγάζουμε αυτή την καινοτομία θεωρούμε ότι δεν μπορεί να κάνει το άλλο. Μα είναι ο ίδιος. Είναι Κριτής, κρίνει. Κι αν θυμάστε, ακόμα και οι Εβραίοι τον Χριστό τον λένε Δάσκαλο δικαιοσύνης. Δεν τον λένε όπως εμείς, αλλά είναι δικαιοσύνης, δηλαδή σχεδόν μπαίνουμε σε μία άλλη έννοια. Βλέπετε τη διαφορά μεταξύ δικαιοσύνης και αθωότητας; Άρα ο Χριστός δεν ήταν αθώος, αλλά ήταν δίκαιος. Το αθώος, το ξέρετε ακόμα και κοινωνικά εμείς λέμε αθώος με την έννοια, είναι αθώος, αλλά δεν ξέρει και πολλά πράγματα, είναι αθώο παιδί. Όπως λέμε καλό παιδί. Είσαι καλό παιδί. Είναι δύσκολο να το πείτε για τον Χριστό αυτό. Τον φαντάζεστε τον Ιωάννη, «καλό παιδί». Το φαντάζεστε τόσο λίγο που ο άγιος Ιωάννης όταν τον είδε, ουσιαστικά του λέει «δεν μπορώ να κάνω το ίδιο που κάνω σε όλους και σε σένα» και παρόλα αυτά του λέει ο Χριστός «όχι, κάν' το και σε μένα». Είναι τεράστιο θέμα. Τεράστιο θέμα. Άρα υπάρχει και το πλαίσιο της αναγνώρισης και να θυμάστε ότι η δράση του Χριστού, η μεγάλη δράση του Χριστού αρχίζει μετά τον

θάνατο του αγίου Ιωάννη. Κι εδώ βλέπουμε πάλι το θέμα του προδρόμου, της συνέχειας του έργου και πώς πηγαίνει.

Άρα λέω λοιπόν τώρα το θέμα της αθωότητας και το θέμα της δικαιοσύνης. Δεν μπορείς να πεις ότι είναι αθώος, γιατί έχει παραβιάσει κανόνες για να σώσει ανθρώπους. Ο αθώος θα πει ο κανόνας είναι κανόνας, εντάξει δεν ασχολούμαι. Αθώος όμως σημαίνει ότι μπορεί να είναι ένοχος παθητικός, επειδή δεν έσωσε κάποιον που κινδύνευε. Σας υπενθυμίζω, ότι ακόμα και νομικά, άμα δείτε κάποιον περνώντας στον δρόμο που είναι χάλια και φύγετε και σας δει κάποιος να μην τον βοηθάτε, έχετε ένα θέμα. Ενώ ουσιαστικά δεν κάνατε τίποτα το αρνητικό, αλλά εδώ - εμένα μ' αρέσει πολύ ότι έχουμε ένα θέμα, γιατί αυτό είναι μια επιρροή του χριστιανισμού, ο οποίος δεν σου λέει μην κάνεις μόνο, αλλά άμα μπορείς βοήθα τον, κάνε κάτι. Κι αυτό βέβαια πάλι πρέπει να το κάνουμε με έναν τρόπο, όχι όπως να 'ναι. Η τελειότητα είναι μία ιδιότητα του δικαίου. Ενώ η πληρότητα είναι μία ιδιότητα της αθωότητας. Δεν ξέρω αν το βλέπετε πώς το πάω. Η ιδέα ποια είναι; Είναι ότι ο δίκαιος, επειδή δεν είναι αθώος, ξέρει ότι η πληρότητα δεν το κάνει. Ξέρει ότι η τελειότητα έχει εξέλιξη, αλλά πρέπει να δράσει και πρέπει να βοηθήσει. Ο αθώος δεν κάνει κακό. Ο αθώος, όταν βλέπετε ένα παιδί πολύ μικρό, νεογέννητο, ποιοί από σας θα πούνε, αυτός είναι δίκαιος; Αφού δεν μπορεί να κρίνει, να είναι δίκαιος πάνω σε ποιο θέμα; Ενώ βέβαια θα πείτε αθώο. Το λάθος που κάνουμε, εδώ είναι ενδιαφέρον, λέμε «τον ύπνο του δικαίου». Στην πραγματικότητα είναι σωστό, γιατί είναι κοιμισμένος. Ο δίκαιος όταν κοιμάται είναι αθώος. Το θέμα λοιπόν είναι αν θα ξυπνήσουμε τους αθώους για να γίνουν δίκαιοι. Γιατί βέβαια όταν δείτε κάποιον που είναι δίκαιος και κοιμάται, τι να κάνει; Τι περιμένετε ακριβώς, να κάνει κάτι κακό; Τι να κάνει; Όταν όμως είναι ξύπνιος, άρα έξυπνος, περιμένετε να κάνει κάτι. Κι εδώ υπάρχει μια διαφορά. Για τον αθώο δεν περιμένετε τίποτα. Για τον δίκαιο περιμένετε τα πάντα. Έχετε απαίτηση απ' τον δίκαιο. Δεν έχετε καμία απαίτηση από τον αθώο. Ενώ τον δίκαιο, στην πραγματικότητα, ποια είναι η διαφοροποίηση; Είναι ο ένας είναι ον κι ο άλλος είναι έργο. Ένας δίκαιος που δεν κάνει τίποτα, τον θεωρούν ένοχο. Ενώ ένας αθώος που δεν κάνει τίποτα συνεχίζουμε να τον θεωρούμε αθώο. Το βλέπετε λοιπόν, για παράδειγμα στις γενοκτονίες, είναι μια έννοια που έχει επηρεάσει. Οι αθώοι είναι τα θύματα. Οι δίκαιοι είναι αυτοί που ασχολήθηκαν με τα θύματα, οι οποίοι δεν θα ήταν θύματα της γενοκτονίας, γιατί δεν ήταν στην κατηγορία που στόχευε η γενοκτονία. Αλλά μπήκαν στην κατηγορία που στόχευε η γενοκτονία λόγω του έργου τους, γιατί βοήθησαν ανθρώπους που οι άλλοι θεωρούσαν ότι έπρεπε να τους κατηγορήσουν και να τους καταδικάσουν. Το βλέπετε, έχουμε πάρα πολλά παραδείγματα. Και συνήθως στις γενοκτονίες, οι γενοκτονημένοι και οι επιζώντες μιλούν για τους άλλους ως δίκαιοι. Θα μπορούσατε να πείτε ότι ο απόστολος Παύλος είναι δίκαιος; Θα μπορούσατε να πείτε ότι έγινε, αλλά όχι ότι ήταν. Γιατί σας υπενθυμίζω ότι ήταν φανατικός διώκτης των φανατικών του Χριστού, όπως τους έλεγαν τότε. Και μετά έγινε η αλλαγή φάσης. Θυμάστε. Άρα είναι δύσκολο. Θα μπορούσαμε να πούμε πολύ εύκολα ότι ο άγιος Πέτρος ήταν αθώος. Και έχει ενδιαφέρον άμα το σκεφτείτε σαν έννοια, γιατί νομίζω τότε θα καταλάβατε καλύτερα γιατί δεν τον καταδικάζει ο Χριστός ενώ δεν κάνει τίποτα, με την έννοια

δεν κάνει τίποτα όταν τον ρωτούν κι αυτός κάνει ότι «εγώ δεν ξέρω». Ρωτάω τώρα άμα ήταν δίκαιος κι έκανε αυτό το πράγμα δεν θα ήταν απαράδεκτο; Αλλά όταν είναι αθώος λες τώρα θα πεθάνει; Μωρέ τι να κάνουμε; Η διαφορά λοιπόν είναι πολύ σημαντική και νομίζω ότι όταν διαβάσουμε τη Βίβλο πιο προσεκτικά, μας δίνει πολλά παραδείγματα ζωής, μαθήματα ζωής, ενώ έχουμε την εντύπωση αρχικά ότι απλώς είναι ένα κείμενο που πρέπει να διαβάσουμε επειδή είμαστε υποτιθέεται πιστοί. Δεν είναι ανάγκη να νομίζετε ότι πρέπει. Είναι το πρόπον. Αλλά δεν είναι το πρόπον επειδή προέρχεται από ένα αρχαιακό σύστημα. Προέρχεται από ένα αξιακό σύστημα.

Μέσα στη Βίβλο έχουν καταγραφεί τόσες πολλές αξίες και γι' αυτό έχουν διασχίσει τους αιώνες. Διότι άμα το σκεφτείτε ορθολογικά, αν μέσα διαβάζατε πράγματα που ήταν εποχιακά, κοινωνικά της εποχής, τότε δεν θα μας άγγιζαν καθόλου, γιατί θα λέγαμε ότι έχουν παλιώσει. Το ξέρετε πολύ καλά. Κάνω μια αναλογία. Μπορεί να σας ξαφνιάσει. Είναι ακριβώς το ίδιο όταν βλέπετε παλιές, ελληνικές ταινίες. Όταν τους ακούτε να μιλάνε. Πρώτα-πρώτα, εγώ βλέπω ως εξωγήινος σε σχέση μ' αυτούς, πόσο αθώοι είναι. Δηλαδή και οι κακοί είναι αθώοι. Δηλαδή είναι γνήσιοι κακοί. Δεν το σκέφτεσαι. Δεν λες, αυτός είναι κακός. Δεν θα είναι κακός. Είναι απλώς από την πρώτη σκηνή που το βλέπεις. Λες, αυτός θα είναι κακός, αυτός θα είναι καλός, αυτός θα είναι το θύμα, αυτός θα τον σώσει κλπ. Δηλαδή το σχέδιο είναι πολύ απλό. Άμα το σκεφτείτε ορθολογικά, μες στη Βίβλο, το σχέδιο μόνο απλό δεν είναι. Δηλαδή κανονικά όταν υπάρχει επιλογή των Αποστόλων, τότε θα πείτε, θα είναι καλοί. Δεν βάζετε στο ενδιαμέσο ότι υπάρχει και προδοσία. Τι εννοώ μ' αυτό. Το διαχρονικό πλαίσιο αυτού του Έργου, όσον αφορά στην πίστη, δεν μας αγγίζει επειδή μας θυμίζει εκείνη την εποχή και ήταν σημαντικό και δεν έχει πια καμία σχέση με μας. Είναι πολλές και ειδικά οι παραβολές κι εδώ σας θέλω. Οι παραβολές είναι το τέλει διαχρονικό σύστημα. Διότι είναι μια συμπύκνωση ενός νοητικού σχήματος το οποίο δεν ασχολείται πια με την εποχή εκείνη. Μας δίνει ένα σύστημα κι αυτό εδώ όταν το ακούμε μας αγγίζει και τώρα. Ενώ αν μας έλεγε κάτι το εποχιακό θα λέγαμε ποιο πράγμα εννοεί. Σας δίνω ένα παράδειγμα. Άμα διαβάσετε τους Τραγικούς, θα παρατηρήσετε, τους δικούς μας Τραγικούς, ότι -ακόμα και στον Αριστοφάνη δηλαδή, στους μη τραγικούς- υπάρχουν πάρα πολλά ονόματα, τα οποία είναι επιλεγμένα λόγω του έργου και υπάρχουν πολλές διαδικασίες και αναφορές σε ανθρώπους που εμείς δεν ξέρουμε καν ποιος είναι. Άμα το κοιτάξετε, ειδικά στους Πέρσες. Ξαναδιαβάστε τους Πέρσες μετά από αυτή τη διάλεξη και κοιτάξτε προσεκτικά. Θα πείτε, μα καλά πόσο λίγη ουσία έχει μέσα στο κείμενο κι αυτό δεν οφείλεται στο ότι ήταν ελάχιστο το επίπεδό του. Είναι ότι επειδή οι Πέρσες αναφέρονταν σε ιστορικά γεγονότα, έπρεπε κάπου να μπει αυτό. Βάζοντας αυτό, εμάς μας απομακρύνει. Και κοιτάξτε τη διαφορά τώρα. Άμα βγάλετε τους Πέρσες και βάλετε τον Οιδίποδα, ο Οιδίποδας είναι επειδή είναι πολύ πιο αφαιρετικός. Μας αγγίζει όπως και η Αντιγόνη. Όπως η Ηλέκτρα. Γιατί ήδη εκείνη την εποχή αναφέρονται σε άλλη εποχή. Τρωικό πόλεμο που δεν έχει σχέση με τα δικά τους. Ενώ άμα κοιτάξετε για παράδειγμα στον Αριστοφάνη, υπάρχουν αναφορές που κατηγορεί ακόμα και τον Σωκράτη μέσα. Λέω λοιπόν ότι αν μας αγγίζει το σύστημα των παραβολών, είναι γιατί τα ακούμε μετά από 2.000 χρόνια και συνεχίζει να μας αγγίζει και να μας λέει κάτι.

Αυτό σημαίνει ότι έχουν ενσωματώσει ένα διαχρονικό στοιχείο και είναι δύο φορές χιλιόχρονα αυτά τα στοιχεία. Αυτό δεν είναι μια λεπτομέρεια. Και αυτό δεν οφείλεται μόνο και μόνο στο έργο του Χριστού, το οποίο βέβαια υπάρχει, αλλά οφείλεται και στις πράξεις των Αποστόλων που το διέδωσαν. Άρα ο συνδυασμός των δύο είναι αυτό που μας αγγίζει. Γι' αυτό νομίζω ότι είναι όμορφο και όχι απαραίτητο να διαβάζουμε το κείμενο της πίστης μας. Γιατί ξέρετε, μερικές φορές λέμε τα πιστεύω και δεν μπορούμε να τα περιγράψουμε. Λες αυτά είναι τα πιστεύω μου, αλλά δεν ξέρεις πώς να τα πεις στον άλλο. Μα εδώ είναι απλό. Το πιστεύω, διάβασέ το. Είναι αυτό που σου λέω. Αυτό σου λέω. Και δεν είναι τυχαίο που στον τομέα της τυπογραφίας από τα πρώτα κείμενα που κάναμε στο τυπογραφείο ήταν η Βίβλος. Και ρωτάω, υπήρχε κάποιο ειδικό όφελος; Στην πραγματικότητα θεωρούσαν ότι ανάμεσα σε όλα τα βιβλία που υπάρχουν, αν ένα πρέπει να περάσει από χειρόγραφο σε τυπογραφείο, θα πρέπει να είναι αυτό. Τεράστιας σημασίας, άμα το σκεφτείτε. Δηλαδή έκαναν κάτι άλλο σε σχέση με τη διάδοση, γιατί σας υπενθυμίζω ότι πριν αυτά ήταν χειρόγραφα και αντίγραφα. Άρα κάθε φορά πρέπει να το πείτε και να το ξαναγράψετε. Λέω λοιπόν, ότι αυτές οι επιλογές δεν είναι τυχαίες, είναι αναγκαίες. Αλλά θέλω απλώς να σας υπενθυμίσω, το αναγκαίο της τελειότητας είναι ευχάριστο και παράγει χαρά και μεταχαρά. Με την έννοια ότι, θα σας το πω αλλιώς, πόσες φορές έχετε κάνει δώρο μια Βίβλο; Ξέρετε, πάτε σε φίλο, κολλητό, σημαντικό και πάτε στο σπίτι του, όταν βλέπετε ότι δεν έχει Βίβλο στο σπίτι, αμέσως την επόμενη φορά αγοράζετε μια βίβλο και λέτε, το σκέφτηκα για σένα.

-ΚΟΙΝΟ: Είναι ένα λεπτό θέμα

-Νίκος Λυγερός: Πώς;

-ΚΟΙΝΟ: Είναι λίγο λεπτό θέμα.

-Νίκος Λυγερός: Ναι, απλώς αυτό το λεπτό θέμα είναι επειδή είμαστε χοντροί. Κατάλαβες; Μ' αυτή την έννοια. Έχουμε μετατρέψει το δώρο της Βίβλου σε λεπτό θέμα, ενώ θα 'πρεπε να ήταν η αξία μας. Δηλαδή κανονικά, μπαίνεις σε μια βιβλιοθήκη του φίλου σου, της φίλης σου ό,τι να 'ναι, κοιτάς όλα τα βιβλία και βλέπεις ότι λείπει η Βίβλος. Και τώρα μου λες ότι αυτό είναι ένα λεπτό θέμα. Φαντάζομαι για να χωρέσει μέσα στη βιβλιοθήκη. Καταλαβαίνω ακριβώς τι θες να πεις, αλλά να ξέρεις ότι όταν το λες είσαι κοινωνική.

-ΚΟΙΝΟ: Και ποιος είπε ότι δεν είμαι;

-Νίκος Λυγερός: Ναι, το θέμα είναι ότι θέλω να είσαι ανθρώπινη. Η ιδέα ποια είναι; Είναι ότι έχετε σκεφτεί όταν βγαίνει το τυπογραφείο, το πρώτο πράγμα που σκέφτονται είναι να φτιάξουν τη Βίβλο κι εμείς τώρα λέμε, ξέρεis, είναι λεπτό θέμα να τη δώσεις στον άλλο, γιατί είναι σαν να του λες κάν' το. Μα δεν του λες να το διαβάσει. Του λες να το έχει. Αυτή εδώ η Βίβλος, ξέρετε από πού είναι; Αυτή εδώ είναι απ' το «Μακεδονία Παλλάς». Ρωτάω, γιατί στο ξενοδοχείο να υπάρχουν; Θα 'ταν το ίδιο. Θα μπορεί να ήταν λεπτό. Γιατί ξαφνικά μπορείς να μπαίνεις μέσα και να βλέπεις μια Βίβλο; Άμα προσέξετε όμως συχνά είναι στο συρτάρι. Δεν είναι

εμφανές. Αλλά όσοι ξέρουν, είναι στο συρτάρι. Άμα θες για να είσαι πιο λεπτή, βάλ' το στο συρτάρι. Θα είναι ένα δώρο που το βάζεις μες στο συρτάρι. Μην το ανοίξεις. Είναι για δω. Τι θέλω να πω. Για τη λεπτότητά σου. Ξέρεις ότι μερικοί καήκανε επειδή είχαν αυτό το βιβλίο στο σπίτι τους;

-ΚΟΙΝΟ: Όχι μερικοί.

-Νίκος Λυγερός: Ναι, το λέω μερικοί για να κάνω ευφημισμό, αλλά η ιδέα ποια είναι; Είναι ότι, αυτό που σας έλεγα με την προσευχή, θα το δείτε το βράδυ, θα το σκεφτείτε. Μια είναι η προσευχή θεμελιακή. Ρωτάω τώρα, ένα βιβλίο είναι θεμελιακό. Άρα ας πούμε για τα παιδιά. Συνήθως τα παιδιά όταν διαβάζουν, τους αγοράζουμε βιβλία και μερικές φορές τους αγοράζουμε τη Βίβλο, αλλά τι υπονοούμε όταν το αγοράζεις στα παιδιά; Το αγοράζεις στα δικά σου παιδιά ή για τα παιδιά των άλλων;

-ΚΟΙΝΟ: Και στους δύο.

-Νίκος Λυγερός: Μπράβο. Όταν τ' αγοράζεις όμως στους άλλους, δεν πετάγεται ο άλλος και σου λέει, τι υπονοείς, ότι εμείς δεν θα του πάρουμε; Όχι βέβαια.

-ΚΟΙΝΟ: Άμα το έχεις ήδη, άλλαξέ το.

-Νίκος Λυγερός: Ναι.

-ΚΟΙΝΟ: Άλλαξέ το αν το έχεις δεύτερη φορά και πάρε κάτι άλλο. Αλλά αν δεν το έχεις μπορείς να το κρατήσεις.

-Νίκος Λυγερός: Λοιπόν θα πω ότι δεν άκουσα το «άλλαξέ το». Γιατί μετά ξέρεις τι θα γίνει εδώ...

-ΚΟΙΝΟ: Θέλω να πω ότι... για να μην παρεξηγηθώ.

-Νίκος Λυγερός: Τι να παρεξηγηθείς; Υπάρχει πρόβλημα να υπάρχουν δύο;

-ΚΟΙΝΟ: Αυτό είναι θέμα του...

-Νίκος Λυγερός: Όχι, δεν είναι θέμα. Δεν είναι θέμα. Ξανά μου έκανες τώρα μια μικρή δόση κοινωνικότητας πάλι, του τύπου σου αγοράζω τη Βίβλο, δεν πειράζει, άμα είναι πας ν' αγοράζεις κάτι άλλο. Πας στο μαγαζί, ό,τι να 'ναι, λες. Είναι ακριβώς το αντίθετο. Στην πραγματικότητα δεν του αγοράζεις βιβλίο, του αγοράζεις, «Το» βιβλίο.

-ΚΟΙΝΟ: Όταν κάνεις δώρο βιβλίο επιλέγεις τι βιβλίο δίνεις. Δεν παίρνεις ένα άσχετο. Δηλαδή εγώ όταν κάνω δώρο βιβλίο...

-Νίκος Λυγερός: Άλλο σου λέω, δεν μ' ακούς.

-ΚΟΙΝΟ: Ισχύει το ίδιο για όλα τα βιβλία.

-Νίκος Λυγερός: Όχι, δεν ισχύει για όλα τα βιβλία. Ακριβώς εδώ είναι η διαφορά. Αυτό και να υπάρχει και δέκα φορές στο σπίτι, δεν αλλάζει τίποτα. Το θέμα είναι, μην το συγκρίνεις με ένα άλλο βιβλίο, γιατί αλλιώς μπαίνεις σε ένα άλλο πλαίσιο που είσαι πολύ οριακή χωρίς να το αντιλαμβάνεσαι, γιατί θες να είσαι κοινωνική και ξεχνάς την ουσία. Λέω λοιπόν απλώς ότι αν το σκεφτείτε σαν δώρο -για μένα το δώρο δεν είναι το αντικείμενο- είναι αν ο άλλος όταν το έχει ανάγκη, έχει πρόσβαση σ' αυτό. Δηλαδή βλέπετε κάποιον που είναι χάλια, του λέτε να σου δώσω ένα φάρμακο; Έτσι δεν είναι; Αυτό υπονοεί ότι δεν έχει τίποτα στο φαρμακείο του; Όχι. Ρωτάω τώρα, εσείς άμα ξέρετε -γιατί σας έχει μάθει πολλά πράγματα η Βίβλος- ότι στα δύσκολα πρέπει να το έχεις, εντάξει άμα θες. Και ξέρετε είναι μερικές φορές, την ανοίγετε τυχαία. Εντάξει! Για όσους δεν το έχουν κάνει, αφήστε το, γιατί πραγματικά αυτό το τυχαίο είναι ο Θεός να φυλάει! Γιατί λες, πώς το πετυχαίνει και μιλάει γι' αυτό το θέμα, γι' αυτό τώρα; Άρα να ξέρετε ότι υπάρχουν και άνθρωποι που δεν θα ήταν πια μαζί μας, αν δεν το είχαν διαβάσει εκείνη τη στιγμή. Άρα λέω, όλο το θέμα της διάλεξης είναι να ξανακοιτάξουμε αυτό που είναι το θεμελιακό όσον αφορά στις αξίες. Να μην το μπερδεύουμε με τις αρχές και βέβαια να θυμόμαστε ότι τα βιβλία λέγονται βιβλία λόγω της Βίβλου. Και η Βίβλος δεν λέγεται Βίβλος λόγω των βιβλίων. Γιατί θυμάστε πώς ήταν πριν; Είχαμε πάπυρο και τέτοια. Και η Βίβλος στην πραγματικότητα είναι στον πληθυντικό, γιατί όντως είναι πολλά βιβλία μαζί, διαφορετικά. Αλλά όταν τα μάζευαν είπαν τα βιβλία -και γι' αυτό γίνονται ιερά κτλ. Λέω λοιπόν ότι η αγάπη θέλει δουλειά. Και θέλει δουλειά πολύ. Ένας τρόπος να το δούμε είναι να ακολουθήσουμε το έργο του Χριστού. Διότι η αγάπη με την έννοια που μας τη μαθαίνει δεν είναι φυσιολογική. Δεν μας βγαίνει έτσι και ξαφνικά είσαι της αγάπης. Καμία σχέση. Όταν κοιτάζετε και τον ύμνο της Αγάπης στις Επιστολές του Αγίου Παύλου προσπαθήστε να το διαβάσετε σπίτι σας δυνατά. Έτσι για να δείτε. Μπορεί να πάθετε ακόμα και σοκ πόσο βαθιές έννοιες λέει στον ύμνο της Αγάπης. Και λέτε, αυτό εννοώ εγώ όταν λέω εγώ τη λέξη αγάπη;

Άρα άμα σκεφτείτε ότι μιλήσαμε για την αθωότητα και τη δικαιοσύνη, για την πληρότητα και την τελειότητα, για το θέμα της εξέλιξης, μιλήσαμε για το Έργο και τις πράξεις, για τις μη αναστρέψιμες κινήσεις, για την αγάπη και την κρίση, τότε θα δείτε ότι αυτό που λέμε ότι υπάρχει εξέλιξη στην τελειότητα, μάλλον είμαστε μόνο στην αρχή. Δηλαδή είναι όταν ακουμπήσαμε για πρώτη φορά αυτή την έννοια της τελειότητας, τι σημαίνει το τι κάνεις μετά. Άρα το έλεγα προηγουμένως και για τους Άγιους. Να ξέρετε ότι μερικοί Άγιοι έγιναν Άγιοι πάρα πολύ νωρίς και το σημαντικότερο έργο τους έγινε μετά την αγιοσύνη τους. Που σημαίνει ότι συνέχισαν ένα τεράστιο έργο και μετά, ενώ θα μπορούσαν να πουν, εντάξει εγώ έγινα Άγιος, τέλειωσα. Δεν είναι αυτή η ιδέα. Δεν λέω βέβαια για τους Άγιους που έχουν γίνει από την εκκλησία μετά, μιλάω για τους Άγιους που αποδεχτήκανε οι άνθρωποι εκείνη τη στιγμή ότι αυτός είναι Άγιος. Αυτό το βλέπετε όχι μόνο σε σχέση με τον μάρτυρα, γιατί ο μάρτυρας μπορεί να είναι Άγιος τελικά. Ενώ υπάρχουν και οι Άγιοι που συνέχισαν να ζουν και συνέχισαν να παράγουν ένα έργο, που μας επηρέασε πάρα πολύ, γι' αυτό έχουμε αυτήν την προσέγγιση. Κλείνω λέγοντας ότι είναι μια καλή αρχή η ανάγνωση. Μόνο Αυτό. Άρα άμα σας έμεινε μόνο αυτό απ' όλα αυτά που

είπαμε ήταν ο στόχος και ελπίζω του Βασίλη. Ευχαριστώ πολύ! Να 'στε καλά! Καλή συνέχεια!